

Naši pogledi na občinske volitve

Kako se bomo odločili, kako bomo volili, kako bomo postavljali liste za občinske volitve? To so vprašanja, ki danes zaposlujejo naše ljudi širom vse naše zemlje. Brez dvoma važna vprašanja, ki terjajo tehten preudarek in jasen odgovor.

Tu si je treba najprej predočiti, kaj je občina. Občina je najnižja upravna enota, ki obsega gotovo ozemlje in na tem ozemlju kot upravni organ vrši v lastnem ali prenešenem delokrogu gotove posle v korist skupnosti — to je v korist vseh občanov.

Do pred vojno je veljala še tako imenovana domovinska pravica, ki jo je imel posameznik v gotovi občini. Danes v času neomejene pravice svobodnega kretanja je taka pravica zdavnaj preživela. Danes postane človek občan, čim se kje naseli z namenom stalnega bivališča in je priseljen občan enakopraven član občinske skupnosti kakor avtohtoni občan.

Ta razvoj od nekdanje domače občine k sodobni občinski ureditvi je šel vzporedno z razvojem in s spremembo naših vasi. Današnja naša vas ni več ona »srečna draga vas domača« z nespremenljivimi hišnimi imeni in hišnimi števkami, marveč je krog in krog te vasi z industrializacijo in pojačenim prometom nastalo novo naselje z malim, delavnim človekom, ki se samo zvečer vrača z dela pod mirni domači krov. Njegovo življenje je drugačno od življenja kmeta, njegove težnje druge od samostojnih gospodarjev, čestokrat druge od težnj domaćinov.

Občinska politika, ki le stvarnosti ne vidi ali noče vzeti na znanje, je neživljenjska in nesodobna. Prava občinska politika, in občinski odborniki se morajo s tem dejstvom sprijazniti, če naj bo njihovo delo res v korist vse občinske skupnosti, ni delitev občanov na domačine in tujce, marveč združitev ali vsaj zblizanje vseh občanov — domaćinov in priseljencev — za skupne koristi. Le taka more in mora biti tudi naša odločitev!

Skupne problematike je brez dvoma več kot specialne, ločene!

Naše ozemlje je bilo zanemarjeno. Vse povsod so še za moderni promet neuporabne ceste; v številnih krajih še ni elektrike, v pre mnogih manjka še voda. Povsod manjkajo še naprave splošne higijene, ponekod so še pomanjkljive in neodgovarjajoče tudi šolske zgradbe; vsled načrtnega zapostavljanja našega ozemlja pri subvencijah in drugovrstni javni pomoči po naših krajih še nismo dosegli za možnost konkurence potrebne modernizacije našega kmetijskega gospodarstva niti ne splošne stopnje moderne stanovanjske kulture... Vse to so poleg čisto specialnih problemov posameznih občin splošni interesi vsega prebivalstva našega ozemlja brez razlike, ali gre za domačine ali za priseljence. Vse tarejo te skrbi in vsi se morajo zato skupno prizadevati za zboljšanje stanja v korist skupnosti.

Še nadaljnja specialna problematika našega ozemlja je skupna vsem: dosega in priznanje enakopravnosti domačega slovenskega prebivalstva in njegovega jezika na vseh področjih javnega življenja in tem delu dežele v smislu člena 7 Državne pogodbe. To ni in ne more biti le zadeva domačega slovenskega prebivalstva, marveč prav tako zadeva vseh, ki živijo na tej zemlji, če naj zavladajo strpni odnosi med sosednima narodoma v skupni domovini.

Vsega tega pa ne bo mogoče doseči s

Želja po miru je močnejša

kot je to ljubo nekaterim odgovornim politikom v Ameriki

Odgovor ameriškega predsednika Eisenhowerja na pismo predsednika sovjetske vlade Bulganina sicer ne pomeni nobene novega odkritja, saj v bistvu ponavlja le stara stališča, iz katerih preveč očitno izhaja, da hoče Amerika samo s stališča sile reševati vprašanje miru. Vendar pa je odmev na Eisenhowerjev odgovor pokazal, da Zahod ne sledi več tako brezpogojno ameriški politiki, kot so bili v Washingtonu vsa zadnja leta vajeni. Zla-

pa je med svojimi čitatelji izvedel anketo in pravi, da se je 73 % izreklo za MacMillanov načrt, dočim jih je bilo proti le 13 %. 65 % vprašanih je mnenja, da so pogajanja s Sovjetsko zvezo najboljša možnost za odvrnitev nevarnosti svetovne vojne in le 8 % zastopa stališče, da se je treba z oboroževanjem boriti za mir. 53 % vprašanih pa se je izreklo celo za to, da je treba pogajanja z Vzhodom voditi tudi brez Amerike, če le-ta ne bi bila

je v prvih povojnih letih pomenil Molotov.

Tudi v Zahodni Nemčiji so mnenja o Eisenhowerjevem odgovoru deljena in posebno socialdemokrati poudarjajo, da je treba z neposrednimi pogajanjimi iskati poti do rešitve svetovnih problemov. Ne bi bilo hudo, pravijo, če bi prišlo do konference najvišjih državnikov šele v treh ali štirih mesecih, nesreča pa bi bila, če bi Zahod pogajanja tako dolgo zavlačeval, da bi se na vojaškem področju čutil v premočju. Prav tako so z nezadovoljstvom sprejeli odklonilni odgovor na Bulganinovo pismo v indijskih političnih krogih, kjer so trdno prepričani, da je prvi korak k zmanjšanju napetosti v svetu lahko samo sestanek najvišjih predstavnikov obeh strani. Egipčanski časopis »Al Ahram« pa piše, da ameriški predsednik v svojem odgovoru predsedniku sovjetske vlade ni priporočil niti enega koraka, ki bi bil ugoden za mir in popustitev napetosti.

O takih in podobnih odmevih na Eisenhowerjev odgovor poročajo tudi iz mnogih drugih delov sveta, kar vedno bolj potrjuje, da je želja vsega človeštva po miru močnejša, kot je to ljubo nekaterim odgovornim politikom v Ameriki.

Znanstveniki svarijo pred atomske nevarnostjo

Ta ponedeljek je predal Nobelov nagrajenec dr. Pauling generalnemu tajniku Združenih narodov Hammarskjöldu spomenico, ki jo je podpisalo 9235 znanstvenikov iz 44 držav. V tej spomenici opozarjajo znanstveniki na nevarnost, ki jo za človeški rod pomenijo poskusi z atomskim orožjem, zaradi česar zahtevajo opustitev takih poskusov.

V spomenici je med drugim rečeno: Kot znanstveniki poznamo te nevarnosti in se zato čutimo posebno odgovorne, da na nevarnosti opozarjamo. Mednarodni sporazum o prenehanju z atomskimi poskusi bi zdaj lahko služil kot prvi korak do splošne razorožitve in bi končno privedel do popolne odprave jedrskega orožja. S tem pa bi se preprečila nuklearna vojna, ki bi pomenila katastrofo za vse človeštvo.

O atomski nevarnosti so razpravljali tudi na nedavni konferenci koroškega deželnega vodstva sindikatov v Beljaku, kjer so soglasno sprejeli resolucijo ženskega referata, v kateri je izražena zahte-

mokratičnem smislu le mandatarji — zapupniki — poslanci skupnosti, ki jih je volila in jim poverila izvrševanje odgovornih občinskih nalog v korist občinske skupnosti.

Ko se torej odločamo, kako bomo volili, kako se bomo odločili, kakšne volilne liste bomo postavljali, imejmo vse te stvari pred očmi in odločitev ne bo težka. Program volilnih skupin ne sme poznati le specialnih interesov gotovih krogov niti ne sme nagovoriti le enega dela občanov, marveč mora obsegati vso nakazano problematiko zapostavljenega našega ozemlja in zajeti vse prebivalstvo naših občin za dosego takih odnosov in razmer, da bo sta oba naroda lahko v enakopravnosti, v medsebojnem spoštovanju in mirnem sožitju ustvarjala in gradila v korist skupnosti!

Poseben odbor razpravlja o popravilu škode

Na pobudo zvezne vlade je bil na Dunaju ustanovljen poseben odbor, ki je v sredo začel razpravljati o zahtevah vseh skupin oškodovancev iz medvojne in povojne dobe. Popravo škode mnogim skupinam, ki so bile med vojno in po vojni oškodovane, so doslej vedno zavlačevali, zato je hvalevredno, da so se končno lotili tudi tega vprašanja.

Omenjeni odbor bo razpravljal tudi o odškodnini žrtvam fašizma, v katerih krog spadajo tudi slovenski izseljenci. Zveza slovenskih izseljencev je že posredovala pristojnim krogom svoje zahteve. Upamo, da bodo vsaj tokrat končno enkrat upoštevali tudi upravičene zahteve naših izseljencev in bo poravnana škoda, prizadejana slovenskim žrtvam fašističnega nasilja.

Pred avstrijsko-italijanskimi pogajanjimi

Uradno je bilo sporočeno, da sta se avstrijska in italijanska vlada sporazumeli o dnevnem redu za bližnje diplomatske razgovore, pri katerih bodo obravnavali vsa politična, kulturna, gospodarska in druga vprašanja, ki zadevajo obe državi. Pričakovati je, da bodo ob tej priložnosti razgovarjali tudi o vprašanju Južne Tirolske, saj je ravno to vprašanje po mnenju političnih krogov prvenstvenega pomena in bi njega zadovoljiva rešitev vsekakor močno koristila nadaljnjemu razvoju stikov med Avstrijo in Italijo.

Jutri vsi na Slovenski ples v Celovec

Komu služi igra s „političnimi begunci“

O vprašanju beguncev iz Jugoslavije se mnogo govori in piše zlasti pri nas na Korškem, saj živimo ob meji in sami doživljamo, kako se ta stvar razvija. Velik del tiska zlorablja to v umazano gonjo proti sosedni državi, v našem listu pa smo že večkrat s konkretnimi primeri nakazali, kaj se dejansko skriva za tako imenovanimi »političnimi begunci«. O tem problemu je tudi najstarejši list slovenskih delavcev v Ameriki »Glas naroda«, ki izhaja v New Yorku, objavil zanimiv članek, iz katerega povzemamo nekaj misli.

»Stara celina«, kakor se Evropa še imenuje, je že vsa zadnja stoletja pošiljala mnogo svoje odvisne delovne sile v svet tako rekoč s trebuhom za kruhom. Pretežni del teh ljudi je šel v prekomorske dežele in je znano, da je velik del razvoja Severne Amerike dolgo časa slonel prav na delu izseljenih Evropejcev. Amerika je slovela kot obljubljeni dežel z neomejenimi možnostmi, zato je bila privlačna ne le za ljudi iz zaostalih držav, marveč se jih je vsako leto preselilo tja tudi ogromno število iz gospodarsko visoko razvitih dežel.

To ni prav nič čudnega in se nad tem prav nihče ne spotika, kot se ni pred desetletji nihče spotikal nad tem, da je kjerkoli v ZDA ali v državah Južne Amerike srečal Poljaka, Ukrajince, Romuna ali katerega drugega prišleca iz »bogatih« dežel vzhodne Evrope. Prav tako pa se tudi nihče ni spotikal nad tem, da so Kras, Goriska in Istra, Bela Krajina, vsa Dalmacija, Črna gora in drugi predeli Jugoslavije dajali na tisoče in tisoče izseljencev na leto v najrazličnejše dele sveta.

Toda to je bilo nekoč... Danes za številne kroge na Zahodu to ne velja več. V okviru znane gonje proti komunizmu in socializmu in v smislu žolčne gonje proti novi Jugoslaviji služijo pobegi iz Jugoslavije kot močan »argument« za dokazovanje nasilja, ki ga vlada v tej deželi. Ljudem, ki zdaj ilegalno bežijo v »svobodo«, skušajo nadeti nekak heroičen naziv borcev proti terorizmu. Vse to je točno preračunano in v duhu kampanje, ki je v mnogo širšem okviru zadobila značilen naziv hladna vojna.

Zakaj to in čemu?

Določeni krogi na Zahodu hočejo čim bolj zastreti tako imenovano železno zaveso in tudi stoletne tradicije gospodarske emigracije morajo služiti temu namenu. Ker hočejo, da služijo ekonomski emigranti tem krogom kot politični emigranti v povsem znane namene političnih spekulacij, zato zahodni svet z državami vzhodne Evrope in z Jugoslavijo tudi noče nobenih sporazumov, ki naj bi rešili vprašanje ekonomske emigracije.

Poleg tega pa pod okriljem »političnega azila« zbeže pred roko pravice tudi številni zločinci in kriminalni tipi ter celo ljudje, ki so sodelovali z narodnimi sovražniki ter izvršili zločine, ki spadajo med tako imenovano »mednarodno kazensko dejanja«. Vsakemu pobegu preko meje je pač treba dati politično obeležje, kajti ta je tako nujen kot vsakdanji kruh in

še več, ker edino s tem bo begunec prišel do skopo odmerjene skorje v kakem taborišču za begunce, pozneje pa, ko se bo nekaj let potikal po njih, morda tudi do obilnejšega kosa kruha v kakem rudniku ali pri kakem drugem težkem delu.

Bistven je torej politični pečat, pa čeprav gre za človeka, ki ga žene v svet želja po večjem zaslužku, po udobnejšem in lažjem življenju, ali pa tudi le laskave obljube določene propagande ali celo le navaden avanturizem. Kako daleč gre ta zadeva s »političnimi« begunci, nam pove dejstvo, da ilegalno prekoračijo mejo celo ljudje, katerim so jugoslovanske oblasti že izdale potni list za izselitev. Toda če se emigrant pojavi v »svobodnem« svetu s »komunističnim« potnim listom, mu značaja političnega begunca ne priznajo, zato se dogajajo potem tudi taki primeri:

D. S. iz Splita ima očeta v neki prekomorski deželi. Ker je oče že precej star in je sin edini dedič, mu hoče oče prepustiti svojo delavnico. Zato povabi sina, naj se preseli k njemu. Sin kaj kmalu dobi potni list za izselitev. Vtem pa se oče pozanima za vstopno vizo. Toda oblasti v prekomorski deželi te vize ne dajo in mlademu Splitanu ne preostane drugega, kot da se napravi za »političnega begun-

ca«. Tako mu oče tudi svetuje v pismu. Jugoslovanski potni list ostane doma, D. S. pa ilegalno prekorači mejo, da bi od tod mogel čez lužo k očetu. Toda oblasti v deželi, kamor je pribežal, začnejo z zasliševanjem in vprašanja se vrstijo le okoli tega, do kolikšne meje »begunec« D. S. sovraži komunizem, komuniste in vse, kar je s tem v zvezi. Ko slednjič ugotovijo, da ni »popoln sovražnik komunizma« in svoje domovine, ga najprej vtaknejo v zapor, čez nekaj dni pa ga vrnejo spet domov.

Kar pa ni uspelo njemu ali bolje onim policijskim agentom, ki so ga zasliševali, uspe številnim drugim. Poleg dovolj dobro razpredene propagandne mreže, ki je namenjena ustvarjanju »političnih beguncev« v politične spekulacije, služijo temu namenu tudi kanali in mreže, ki beguncem ne pomagajo le čez mejo, ampak jih tudi primerno pouče, da se vedo primerno obnašati, ko pridejo na rešeto.

Vse to služi v prvi vrsti političnim spekulacijam. Vendar pa ne le tem ampak tudi zbiranju cenene delovne sile in bi Kanada, Avstralija in še marsikatera dežela glede tega lahko marsikaj povedala. O tem pričajo številna pisma, ki jih pošiljajo svojcem predvsem mladi ljudje, ki so nasledili laskavim obljubam ter se podali na spolzko pot »političnih beguncev«.

Sovjetska pomoč gospodarsko šibkim deželam

V Združenih državah Amerike so objavili sporočilo, v katerem je rečeno, da so Sovjetska zveza in druge socialistične države nakazale v dobi od julija 1954 pa do konca decembra 1957 gospodarsko šibkim in zaostalim državam v Evropi, Aziji in Afriki, gospodarsko in vojaško pomoč. Za vojaško pomoč je šlo 400 milijonov dolarjev. To pomoč so nudili v obliki posojil s povprečnimi obrestmi po 2,5 %, kot dolgoročna posojila, ki običajno presegajo 12 let.

Sovjetske gospodarske in vojaške pomoči so bile deležne naslednje države: Egipt 480 milijonov dolarjev, Indija 270 milijonov, Jugoslavija 465 milijonov, Sirija 280 milijonov, Afganistan 145 milijonov, Indonezija 110 milijonov, Kambodža 22 milijonov, Cejlon 20 milijonov, Nepal 13 milijonov, Jemen 10 milijonov in druge države 70 milijonov dolarjev.

Posojila in darovi so predvsem name-

njeni za gradnjo industrijskih podjetij v zaostalih državah. Tako so odobrili kredit 115 milijonov dolarjev za gradnjo jeklarne v Indiji, 175 milijonov dolarjev za gradnjo velikega aluminijskega kombinata v Jugoslaviji. Amerikanci trdijo, da gre v teh primerih za pomembno pomoč, ki jo bodo v prihodnjih letih lahko podvojili.

Amerikanci so tudi ocenili proizvodnjo v Sovjetski zvezi in državah pod njenim vplivom na 235 milijard dolarjev letno ter predvidevajo, da bo ta proizvodnja znašala leta 1965 okoli 350 milijard dolarjev.

Sovjetska gospodarska pomoč bo na razvoj gospodarsko zaostalih dežel ugodno vplivala in dvignila njih gospodarski pomen v svetu. Že danes prihaja do izraza v precejšnji meri dvig gospodarstva v doslej zaostalih deželah, kar se predvsem zrcali v okrepljeni zunanji trgovini teh dežel.

Naraščanje izvoza živine

Na zborovanju delovne skupnosti avstrijskih živinorejcev je minister za kmetijstvo Thoma dejal, da je Avstrija izvozila v preteklem letu okoli 70.000 glav živine. Na visokem številu izvožene živine je v veliki meri udeležena Jugoslavija. V kratkem pa pričakujejo nakupno komisijo iz LR Češkoslovaške. Razen tega bodo v kratkem glede povečave izvoza živine navezali stike tudi z Romunijo. Posebno veliko si avstrijski živinorejci obeatajo od pogodb izvoza plemenske živine v Sovjetsko zvezo. Prav zaradi velikega iz-

voza avstrijske plemenske živine v inozemstvo je ta velikega pomena za razvoj gospodarstva in predvsem živinoreje v deželi, ki ima prav za živinorejo ugodne pogoje.

Velik delež pri avstrijskem izvozu imajo tudi mleko in mlečni izdelki, ki jih je Avstrija izvozila v preteklem letu od približno 200.000 krav, to je od šestine stanja krav. Ravno tako Avstrija z eksportom živine proda v inozemstvo šestino letne vzreje živine. Za izvoz živine pride v poštev seveda le prvovrstna plemenska živina.

Najmodernejša jugoslovanska ladja

Pred nedavnim je splitska ladjedelnica izročila Jadranski linijski plovbi novo, doslej najbolj luksuzno jugoslovansko ladjo »Jedinstvo«, ki hkrati sodi med najbolj moderne ladje srednje velikosti na svetu sploh.

Motorna ladja »Jedinstvo« je tretja iz serije potniških ladij tipa »Jugoslavija« in ima nosilnost 2600 BRT. Sprejme lahko 1500 potnikov in razvija hitrost 20 morskih milj na uro. Na njej je 195 potniških kabin 1. razreda ter vsi ostali prostori za udobno potovanje in zabavo potnikov.

Naglo naraščanje proizvodnje jekla v Italiji

Italija je lani v 11 mesecih spet dosegla rekordno proizvodnjo jekla 6,22 milijona ton. Spričo izredno naglega razvoja te industrijske panoge po ustanovitvi Skupnosti za premog in jeklo je postala močan konkurent svojima partnerjema v tej skupnosti, Zahodni Nemčiji in Franciji. Proizvodnja jekla v Italiji je narašča-

la v zadnjih šestih letih znatno bolj kot v omenjenih dveh deželah. V tem času se je povečala za 120 %, zahodnonemška za 80 %, francoska pa za 42 %. Italijanski delež v proizvodnji jekla šestih dežel, ki so članice te skupnosti, se je povečal od 8,5 na 11,5 %.

PO ŠIRNEM SVETU

Kairo. — Egiptovska vlada proučuje sedaj najnovejši britanski predlog, po katerem naj bi se finančna pogajanja med obema deželama nadaljevala konec tega meseca. Pogajanja v Rimu so bila prekinjena v decembru, ko je Velika Britanija zahtevala, naj Egipt privoli v nevtralnno razsodišče za ocenitev britanskega premoženja v Egiptu. Velika Britanija sicer vztraja pri tej zahtevi, Egipt pa jo bo zavrnil vse dotlej, dokler Anglija ne bo privolila tudi v nevtralnno razsodišče, ki bo ocenjevalo škodo, povzročeno vsled napada na Egipt.

Beograd. — V Budimpešti se je začelo včeraj 16. zasedanje Donavske komisije. Na zasedanju razpravljajo o plovbi po Donavi in s tem v zvezi o izvedbi velikih del za zavarovanje plovne poti, o režimu leda na Donavi in o priporočilih za veterinarsko in fitosanitarno nadzorstvo.

Atene. — Madžarska vlada je naročila svojemu diplomatskemu predstavniku v Atenah, naj seznani grško vlado z željo Madžarske, da bi prispevala k utrditvi sodelovanja med balkanskimi deželami. V sporočilu pravi, da je hvalvredno dejstvo, da grška vlada doslej ni dovolila, da bi na grškem ozemlju gradili izstrelišča za balistične projekte.

London. — »Evening News« poroča, da je britanska vlada v bistvu sprejela načrt novega ciprskega guvernerja Hughja Foota o ureditvi ciprskega vprašanja, ki vsebuje 4 točke. Cipru naj bi priznali širšo avtonomijo za naslednjih 10 let. Potem naj bi se Ciprčani izrekli za Grčijo oziroma za Turčijo, kar bi privedlo do razdelitve otoka, če bi tako hoteli obe etnični skupini. Etnarh Makarios bi imel pravico zastopati ciprsko-grško skupnost, Velika Britanija pa bi od njega, še preden bi se sploh začeli pogajati, zahtevala, naj obsodi nasilje.

New York. — Komisija ZN za svobodo informacij je odobrila poročilo, ki bo predloženo komisiji OZN za človečanske pravice marca meseca. V poročilu predlaga, naj države članice ZN sprejmejo mednarodno konvencijo o svobodi informacij.

Berlin. — Vzhodnonemška narodna skupščina je soglasno odobrila proračun za leto 1958 v višini 39 milijard in 440 milijonov mark. Za narodno obrambo odpade 980 milijonov mark ali 2,8 % vseh izdatkov.

Bonn. — Predstavnik indonezijskega veleposlaništva v Bonnu je izjavil, da namerava zahodnonemška vlada v kratkem ponuditi Indoneziji tehnično in ekonomsko pomoč. Razen tega so nemške plovne družbe pripravljene staviti Indoneziji na razpolago 1,3 milijona ton svojega ladjevja za potniški in tovorni promet med indonezijskimi otoki.

Milwaukee. — Neka pacifistična organizacija v ZDA je napovedala, da bo v aprilu poslala štiri svoje člane z jadrnico na Pacifik v kraje, kjer opravljajo atomske poskuse. Organizacija, ki nasprotuje atomskim poskusom, je lani v avgustu poslala več svojih članov tudi v Nevado. Tam so jih aretirali in obsodili na pogojne kazni.

Oslo. — Norveška vlada je razpravljala o Hammarskjöldovi zahtevi, da bi Norveška poslala v Egipt svoje čete, ki bi jih priključili mednarodnim enotam. Čete naj bi premestili v Egipt že aprila.

London. — Prvak britanske laburistične stranke Bevan je na tiskovni konferenci dejal, da bi bil anglo-ruski napadalni pakt izvrstna zamisel. Bevan je tudi podprl zamisel za ustanovitev brezatomskega območja v središču Evrope in se zavzel za to, da bi sklicali konferenco najvišjih državnikov.

Budimpešta. — Tu so uradno sporočili, da se je vrnilo 26.000 madžarskih beguncev, ki so lani in predlanskim zapustili svoje domove. Predstavnik vlade je izjavil, da si vlada prizadeva, da bi iz tujine vrnil mladoletnike, toda povsod, razen v Jugoslaviji, so naleteli na zelo močan odpor. Madžarski Rdeči križ beguncev sploh ne more seznaniti s pogoji za vrnitev in z življenjskimi pogoji v deželi.

GOSPODARSKI DROBIŽ

Izravnave in konkurzi v minulem letu

V minulem letu je bilo v Avstriji 428 sodnijskih izravnalnih in 527 konkurznih postopkov. Leto poprej so obravnavali 438 izravnav in 433 konkurzov. V konkurznih sodnijskih postopkih v minulem letu je zajetih tudi 161 izravnalnih primerov, ki so prešli v konkurzne sodnijske postopke.

Preusmeritev živinorejstva na izvoz

Avstrijsko živinorejsko gospodarstvo se vedno bolj preusmerja na izvoz. V prvih desetih mesecih minulega leta so izvozili 23.930 komadov porabne in 27.049 klavne živine. Pretežni del so izvozili v Italijo, 18 odstotkov v Zahodno Nemčijo in manjše kontingente v Jugoslavijo, Romunijo, Švico in Francijo. Porabno in klavno živino so izvažali predvsem iz Štajerske, Tirolske in Zgornje Avstrije, klavno živino pa največ iz Nižnje Avstrije.

Slovenski ples

18. januarja v Celovcu

Prejšnji teden so gostovali v celovškem Mestnem gledališču solisti baleta ljubljanske Opere, ki so s svojim nastopom pokazali del svojega zavidljivega znanja ter

želi s strani gledalcev nedeljeno navdušenje. Jutri bomo nekatere izmed teh daleč preko meja domovine znanih plesalcev pozdravili in občudovali njihovo umetnost tudi na tradicionalni družabni prireditvi koroških Slovencev — na Slovenskem plesu!

Knjižni dar SPZ za leto 1958

Fran Dominko: POGLED V VESOLJE

Poleg koledarja in leposlovnih knjig obsega vsakoletni knjižni dar Slovenske prosvetne zveze tudi po eno knjigo s poljudnoznanstveno vsebino. V zadnjih dveh letih sta bili to knjigi »Dežele sveta« ter »Morja in njih zakladi«, ki sta vzbudili posebno zanimanje vseh naročnikov.

Tudi tokrat dobite poleg ostalih knjig še zanimiv »Pogled v vesolje« izpod peresa Frana Dominka. Ta knjiga bo še toliko bolj zanimiva, saj je človeku prav v naših dneh uspelo napraviti prvi korak v vsemirje in ruski umetni satelit »Sputnik II« še vedno obkroža našo Zemljo, dočim je njegov manjši brat — »Sputnik I« — že zaključil svoje veliko potovanje. Pač živimo v času čudovitega tehničnega razvoja in postaja Zemlja človeku že pretesna, zato snuje drzne načrte za polet na Luno, na Mars in še dalje. Astronomi sanjajo o dnevu, ko bodo postavili svoje daljnogledne na brezzračni Luni. Ni izključeno, da bodo mlajši med nami kaj takega še doživeli, astronomi pa dobili zanesljivejšo sliko vesoljstva, kakor jo imajo zdaj.

Kljub velikanskim težavam je prodira astronomija že globoko v skrivnosti vesoljstva. Očem nevidna telesa, ki tudi na fotografski plošči ne pustijo sledi, zaznava radijska antena, ki »vidi« potemtakem v prostor globlje od optičnih naprav. O vsem tem, o telesih osončja, o sestavi Rimske ceste, ki mu pripada tudi Sonce, in drugih številnih zvezdnih sestavih, ki

se z ogromno hitrostjo oddaljujejo od nas, o tem, kako je zgrajeno vesoljstvo, ali so tudi nebesna telesa podložna spremembam, ali so še drugi planeti, druge Zemlje, ali je človek v vesoljstvu sam — o vsem tem pripoveduje ta zanimiva knjiga.

Na razna vprašanja, ki zanimajo današnjega človeka, daje ta knjiga izčrpen odgovor in tako odkriva pogled v skrivnosti, ki si jih človek komaj predstavlja. Razum obstane plah pred zaveso nerazvozlanih skrivnosti; nem občuduje pestrost oblik in ustvarjalno moč materije, ki dopušča še neslutene možnosti, saj je znanost odkrila in še z novimi spoznanji stopnjuje veličastnost njenih lastnosti.

Knjiga je tudi bogato opremljena s številnimi ilustracijami, ki olajšujejo razumevanje zanimive stvarine. Dobite jo skupno s knjižnim darom SPZ za leto 1958 in stane celotna zbirka petih knjig samo 25 šilingov. Zbirke so na zalogi pri krajevnih Slovenskih prosvetnih društvih in pri Slovenski prosvetni zvezi v Celovcu, Gasometergasse 10.

Omejena udeležba na filmskem festivalu

Za mednarodni filmski festival v Cannesu so določili, da bo od letošnje pomladi dalje vsaka država lahko zastopana na tej prireditvi samo z enim dolgotrajnim filmom, dočim so bile doslej nekatere države zastopane s celo vrsto filmov. Vsi na festivalu predvajani filmi bodo sodelovali v uradni konkurenci. Sestava letošnje žirije bo mednarodna. Razsodišče bo štel skupno enajst članov, med katerimi bo šest tujcev in pet Francozov.

Koroški umetniki razstavljajo v Ljubljani

Pred enim tednom je bila v Moderni galeriji v Ljubljani slovesno odprta razstava koroških slikarjev, ki jo je pripravilo koroško Umetnostno društvo. Na razstavi sodeluje 13 koroških umetnikov, razstavljenih pa je 85 slik.

Ob otvoritvi razstave so bili navzoči številni predstavniki kulturnega in javnega življenja LR Slovenije, iz Koroške pa poleg drugih podpredsednik Umetnostnega društva inž. Nitsch, beljaški podžupan inž. Resch, kulturni referent Beljaka inž. Maas ter trije izmed sodelujočih umetnikov. Pozdravne besede sta spregovorila ravnatelj Moderne galerije Zoran Kržišnik ter podpredsednik ing. Nitsch, razstavo pa je odprl predsednik Sveta za kulturo in prosveto LRS dr. Boris Kocjančič. Govorniki so ob tej priložnosti poudarili pomen razstave in vrste podobnih prireditev za poglabitev kulturnega sodelovanja med dvema sosednima deželama ter naglasili, da je bilo na tem področju

Župančič v španskem jeziku

Neminljive umetnine velikega slovenskega pesnika Otona Župančiča bodo letos za 80-letnico njegovega rojstva izšle tudi v španskem jeziku v španskem delu Južne Amerike. Prevedel jih je španski pesnik in revolucionar Diego Perona, ki je za knjigo o Župančiču pripravil tudi uvodno besedo o Slovincih in njih zgodovinski usodi, o razvoju književnosti ter seveda o Otonu Župančiču in njegovi poeziji. Na čelu knjige pa bo posvetilna pesem španskega pesnika Diega de la Plana — poetični poklon tistim Jugoslovancem, ki so se na španskih tleh bojevali za svobodo in napredek španskega ljudstva.

V 150 letih 10 milijonov knjig

Med največje knjižnice na svetu sodi nedvomno kongresna knjižnica v Washingtonu, ki ima za seboj čudovit razvoj. Ko so jo ustanovili leta 1800, so iz Anglije pripeljali vse njeno bogastvo v enjstih zabojih in v skrinji za zemljevide. Vendar se je v novi domovini prav hitro razvijala ter je že tri leta pred koncem prejšnjega stoletja obsegala 1.250.000 izvodov različnih del. Danes pa hrani v svojih zbirkah nad 10 milijonov knjig in brošur, milijone rokopisov, tisoče vezanih letnikov različnih časopisov ter ogromno število gramofonskih posnetkov glasbe, pesmi, proze itd.

Zdaj so obiskovalcu knjižnice na razpolago številni posebni oddelki, v katerih lahko najde vsakdo malone vse tisto, kar ga zanima z določenega področja. V oddelku za slepe so knjige tiskane z Braillovo pisavo, za tiste, ki ne znajo brati, pa so na razpolago gramofonske plošče.

Da si le malo predstavljamo, kako obsežni so zakladi, ki jih hrani ta knjižnica, navajamo, da znaša dolžina njenih knjižnih polic — 400 kilometrov. V knjižnici zaposleno osebje — stalno kakih 2400 ljudi — pa govori skupno 60 jezikov.

MED NOVIMI KNJIGAMI

Bogastvo za kmečkega človeka

Pri Kmečki knjigi v Ljubljani je spet izšla dolga vrsta knjig, katerih vsebina je v prvi vrsti namenjena kmečkemu človeku in mu prinaša mnogo zanimivega in poučnega čtiva. Najprej je to letošnja zbirka »Kmečke knjige«, ki obsega naslednje knjige:

Koledar Kmečke knjige 1958, ki je tudi letos bogato ilustriran, vsebuje poleg leposlovnih in spominskih sestavkov tudi lepo število strokovnih člankov iz vseh področij kmetijskega gospodarstva. Prav tako so bogato zastopani še zanimivi prikazi življenja iz najrazličnejših delov sveta ter poročila o aktualnih dogodkih. Leposlovje je zastopano s povestjo **Pomlad brez lastovk**, ki jo je spisal mladi slovenski pisatelj Karel Grabeljšek. V tem svojem delu opisuje partizanske dogodke v Dolomitih. Izredno zanimiv je poljudnoznanstveni spis **Preveč ljudi — premalo kruha** izpod peresa inž. Staneta Krašovca. Avtor te knjige je na osnovi številnih publikacij Organizacije združenih narodov za hrano in poljedelstvo (FAO) spisal obširen pregled tozadevnega stanja v svetu, pač pa je njegova razprava samostojna, docela domača, ki v prvi vrsti osvet-

ljuje domače razmere in potrebe. Kmetijsko-strokovno knjigo **Gospodarjenje z gnojem** je napisal znani strokovnjak inž. Vinko Sadar. V treh delih prinaša knjiga vse potrebno o organskih gnojilih za zemljo in za rastlino, o mehanizaciji kidanja gnoja ter o gnojiliščih in gnojiličnih jamah.

Poleg tega so pred nedavnim izšle pri Kmečki knjigi še naslednje publikacije: Dušan Valenčič je spisal knjigo **Gojenje zdravilnih in dišavnih rastlin**, ki je hkrati prvi tozadevni slovenski priročnik. Dr. Stanko Bevk je sestavil edinstveno knjigo **Vretenčarji Slovenije**, v kateri obravnava vseh pet živalskih skupin vretenčarjev, t. j. ribe, dvoživke, plazilce, ptice in sesalce. **Slovenska vas pod kapitalističnim jarmom** je zgodovinski dokument, ki ga je po temeljitem študiju spisal pokojni inž. Janez Marentič, izšla pa je knjiga ob 40-letnici oktobrske revolucije. V isti založbi je izdala fakulteta za agronomijo, gozdarstvo in veterinarstvo ljubljanske univerze 3. zvezek **Zbornika za kmetijstvo in gozdarstvo**.

Vse knjige lahko naročite v »Naši knjigi« v Celovcu!

Dr. MIRT ZWITTER

Južna Tirolska — manjšinski problem Nemcev

(Ob desetletnici Italijansko-avstrijskega sporazuma v Parizu)

Pomembnejši razvoj združništva v Južni Tirolski je pričel šele po letu 1945, posebno odkar je bila dne 23. januarja 1946 ustanovljena nova samostojna združna centrala »Glavna zveza kmetijskih zadrug«. V njo je vključenih pet strokovnih združnih zvez z 204 včlanjenimi zadrugami ter 122 zadrug kot neposrednih članic. Glavna zveza posluje kot pravni zastopnik ter svetovalec včlanjenih zadrug, jim nudi davčne nasvete ter izvaja revizije,⁷⁶⁾ prireja strokovne zadrugne in knjigovodske tečaje, izdaja strokovni štiri-najstodnevnik »Landwirt«, ki se je razvil v zelo razširjeno in strokovno priznano neodvisno kmečko glasilo. Od leta 1948 izdaja poleg tega še vsako leto poseben »Južnotirolski kmečki koledar« s strokovnimi in leposlovnimi prispevki.

⁷⁶⁾ Pripomba: Revizije zveze so prostovoljne poleg obvezne revizije, ki jo na osnovi zakona z dne 14. dec. 1947 vršijo državni delovni uradi.

Glavna zveza je tudi blagovna centrala vključenih zadrug. Poleg splošnega blagovnega oddelka ima še dobro razvit strojni oddelek z lastno mehanično delavnico ter motorizirano reparaturno službo. Lasten kemični laboratorij zveze skrbi za preiskavo zemlje, sestave umetnih gnojil, krmil in škropil proti škodljivcem. Posebna skrb velja zatiranju škodljivcev v vinogradništvu in sadjarstvu ter močni organizaciji namakalnih naprav.

Zaradi pomembnosti umetnih gnojil in zaščitnih sredstev ima Glavna zveza celo svojo lastno kemično tovarno za izdelavo glavnih potrebnih vrst teh potrebščin.

Nabavno-prodajnih zadrug ima Južna Tirolska 12 s 500 člani. Včlanjene so neposredno v Glavno zvezo. V glavnem posredujejo umetna gnojila in zaščitna sredstva proti škodljivcem. Obseg njihovega poslovanja je razmeroma še skromen, kapitalna podlaga šibka, skladiščnega prostora primanjkuje. Ob močno razviti privatni trgovini se le polagoma uveljavljajo.

Mnogo hitreje in močneje so se uveljavile **Sadjarske zadrug**, ki jih je 20 z nad 1.700 člani. Razpolagajo z najmodernejšimi napravami, skladišči in hladilnicami za prevzem, sortiranje in vnovčevanje sadja. Njihova zasluga je dvig sadjarstva na zavidljivo višino. Člani morajo obvezno vnovčiti ves svoj pridelek preko zadrug, ki ga nato preko svoje zveze vnovči ter šele nato članom obračuna in plača. Tudi »**Zveza sadjarskih zadrug**« je bila ustanovljena šele po drugi svetovni vojni. Njena glavna naloga je vnovčevanje sadja včlanjenih zadrug, predvsem z izvozom v skoraj vse države sveta, poleg tega pa skrbi še za dvig sadjarske proizvodnje, za standardizacijo ponudbe ter za koncentrirano nabavo sadjarskih potrebščin. Od letne produkcije okrog 20.000 vagonov sadja (predvsem jabolk in hrušk, nad 100 vagonov pa tudi marelic, breskev, sliv in češenj) vse Južne Tirolske v vrednosti okrog 2,5 milijard lir⁷⁷⁾ jih vnovči nad 40 % zadrugna organizacija.

Zelo pomemben je tudi razvoj **Vinar-**

⁷⁷⁾ Pripomba: To je nad 100 milijonov šilingov!

doseženih že mnogo razveseljivih uspehov.

Razstava koroških slikarjev v Ljubljani vzbuja veliko zanimanje med prebivalstvom slovenske prestolnice in mu nudi bogat prikaz umetnostnega udejstvovanja in ustvarjanja na Koroškem. O tem so govorili tudi na tiskovni konferenci, na kateri so na vprašanja o delu in organizaciji koroških likovnih umetnikov odgovarjali trije koroški umetniki, ki so skrbeli za posrečeno ureditev razstave.

Slovenski umetniki v Italiji

Jutri bodo v italijanskem mestu Pistoia slovesno odprli reprezentativno razstavo slovenskih umetnikov, ki so jih povabila mesta Pistoia, Livorno, Genua in Firenze. Na razstavi bo sodelovalo 11 slikarjev, pet kiparjev ter štirje grafiki, razstavljenih pa bo 95 njihovih del, ki jih je za razstavo izbral umetniški svet Moderne galerije v Ljubljani.

skih in kletarskih zadrug, ki jih šteje Južna Tirolska 21 s 1595 člani. Kapaciteta zadrugnih kleti znaša povprečno 11.000 hl, skupno okrog 280.000 hl vina. Kletarske zadrug prevzemajo obvezno vse grozdje članov za skupno predelavo v najmodernejših zadrugnih napravah v visoko kvaliteta vina. Obračun s člani je isti kot pri sadjarskih zadrugah. Pravtako gre tudi vino kletarskih zadrug skoraj v celoti v izvoz, ki ga vrši posebna »**Zveza kletarskih zadrug**«. Na njeno pobudo so nastale v Nemčiji, Avstriji, Švici in še drugih državah posebne »Južnotirolske vinske kleti«, ki so poleg vinskih razstav v tujini, katerih se zveza udeležuje ter letne »Vinske pokušnje« v Bozenu mnogo pripomogle k uveljavljanju južnotirolskih vin. Od letne produkcije Južne Tirolske, ki znaša v povprečju od 350.000 do 380.000 hl vina, ga vnovči zadrugna organizacija dve tretjini! Medtem, ko znaša vinska proizvodnja Južne Tirolske po količini komaj 1,1 % proizvodnje v državi, je udeležena z nad polovico na izvozu vina Italije v Avstrijo in Švico ter z nad 20 % izvoza vina države v Nemčijo!

(Nadaljevanje sledi)

Potrebno je vedeti za občinske volitve

Prihodnji tedni bodo v naši deželi posebej razgibani in bodo razvneli vse, ki se zanimajo za več kakor za svoje domače področje, ker pred nami so občinske volitve. Prva instanca, na katero se mora vsakdo obrniti v najrazličnejših zadevah, je občina. Zato ni vseeno, kdo in kakšni ljudje govorijo in odločajo v občinskem vodstvu in upravi. Deželni zbor je sklenil nekatere spremembe zakona o občinskih volitvah, med katerimi je posebno važno, da bo v bodoče trajala delovna doba občinskih odborov šest let.

Občinske volitve bodo v nedeljo, dne 2. marca 1958 ter bodo volilni čas določile posamezne občine in le v tem času bo mogoče izvesti svojo volilno pravico.

Volilne termine računajo od 31. decembra 1957, ki določajo v najvažnejšem naslednje:

Volilni imeniki so javno na vpogled od točka, 21. januarja, do vključno petka, 31. januarja 1958. V tem času je mogoče reklamirati, vpisati morebiti nevpisane volilne upravičence ali zahtevati izbris vpisanih oseb, ki morebiti nimajo volilne pravice.

Volilno pravico imajo vsi avstrijski državljani, ki so 31. decembra 1957 dopolnili dvajseto leto starosti. Izključeni od volilne pravice so tisti, ki so bili kaznovani zaradi zločinov, kaznivih dejanj po teži zločina za pet oziroma tri leta po prestani kazni.

Volilne imenike lahko vsakdo prepiše ali pravočasno zaprosi za uraden prepis pri občinskem uradu in plača stroške za delo.

Kandidatne liste je treba vložiti najkasneje do 9. februarja 1958. Pasivno volilno pravico imajo, to se pravi, voljeni morejo biti avstrijski državljani, ki so 31. de-

cembra 1957 dopolnili 24. leto starosti. Kandidatna lista mora imeti najmanj dvakrat toliko podpisov volilnih upravičencev, kakor je v občini predvidenih občinskih odbornikov. Pri podpisih, ki niso čitljivi, je treba posebej navesti čitljivo pisano ime in priimek. Lista kandidatov mora vsebovati razen imena še rojstni datum, poklic in naslov vsakega kandidata. **Važno je, da je kandidatni listi priložena izjava za vsakega kandidata posebej, kjer potrdi, da se s kandidaturom strinja.**

V volilnem predlogu je treba navesti tudi osebo, ki je pooblaščen (Zustellungsbevollmächtigter), da za volilno skupino javno nastopa ter sprejema pošto in druga obvestila.

V primeru, da kateri izmed kandidatov iz kakršnega koli razloga odstopi, je pooblaščenec upravičen, da najmanj deset

dni pred volitvijo, to je v tem primeru do četrta, 20. februarja 1958, pisмено javi občini novega kandidata. To prijavo podpiše pooblaščenec sam, priložiti pa je nujno treba tudi izjavo, da novi kandidat kandidaturom sprejme.

Vsaka volilna skupina lahko prijavi na občini dve volilni priči za vsako volišče, ker je v kakšni občini tudi več volišč. Volilne priče je treba prijaviti najpozneje do četrta, 20. februarja 1958. Volilne priče prijavi pooblaščenec pisмено. V prijavi mora navesti ime in priimek, rojstno leto in naslov priče.

Volivci se morajo pri volitvi izkazati z legitimacijo, iz katere je razvidna identiteta. Kot izkaznice veljajo potni listi, šoferske legitimacije, lovske karte in drugi uradni dokumenti, dočim stari »Identitätsausweise« niso več veljavni!

Na kuharsko-gospodinjstvem tečaju v Bilčovsu

Na pobudo Slovenske prosvetne zveze imamo pri nas gospodinjstsko-kuharski tečaj, ki se je pričel meseca decembra. Tečaj vodi priznana gospodinjstvena učiteljica Francka Mohar. Uspehe njenega strokovnega pouka in vodstva domačini že lahko opazujemo in ugotavljamo. Iz dneva v dan prihajajo dekleta-tečajnice z veseljem in se marljivo poglabljajo v tisto področje gospodinjstskega znanja, ki je v času splošnega napredka vsem mladim bodočim gospodinjstvom nujno potrebna. Lepše in prijetneje bo v kmečkem in delavskem domu, če bo gospodinja poleg vsega drugega vešča tudi kuharske umetnosti ter bo znala ustreči vedno bolj zahtevnim želodcem v družini, seve z okusno pri-

pravljenimi jedili iz domačih in gmotnim razmeram primerno dosegljivih sredstev.

Po kratki dobi tritedenskega učenja so tečajnice na poskusnem obedu pokazale, kaj vse že znajo in koliko koristnega si osvajajo iz obširnega področja kuharske umetnosti. Poskusni obed je bil na Silvestrovo zvečer in devetdesetim gostom so naše tečajnice nad vse zadovoljivo postregle. Bilo bi gotovo še veliko več gostov, toda zaradi premajhnega prostora jih ni bilo mogoče več sprejeti.

Tečajnicam moramo izraziti vse priznanje. Vse so lepo in okusno pripravile, zelo spretno servirale in gostje so se že lahko prepričali o pohvalni stopnji kuharskega znanja in sestavi jedilnika. Zadovoljstvo med gosti je bilo vidno in so se po zaužitih dobrotah dalje časa zadržali pri prijetni domači zabavi ter na ta način najlepše praznovali zadnji večer v letu. Razigrano razpoloženje je še prav posebno dvignilo petje tečajnic ter domačega moškega in mešanega zbora. Za šaljive vložke pa sta Gasser in Maierhofer poskrbela s posrečeno podanimi domisleki in smešnicami. Tako smo se dobro razpoloženi zazibali v novo leto in lahko trdimo, da nas kljub obilni zabavi in veselju drugi dan glava prav nič ni bolela.

Ob koncu pa že danes obveščamo, da bodo tečajnice priredile v nedeljo, dne 26. t. m. zaključno prireditev z razstavo kuharskih izdelkov. Kakor izvemo, bo razstava kuharskih izdelkov odprta od 8. do 17. ure. Ob 14.30 uri pa je na sporedu kulturna prireditev s petjem in zabavnim programom. Vse vaščane in okoličane priščno vabimo k številni udeležbi!

Zimski sejem v Pliberku

V ponedeljek po Treh kraljih je v Pliberku vsako leto blagovni in živinski sejem. Sejem za živino bi v bodoče lahko izpustili, ker le-te skoro nihče več ne goni na sejem, namreč jo prodajajo na domu. Kvečjemu barantajo še za kakšnega konja, pa tudi ta zvrst trgovanja vedno bolj ponehuje. Ta sejem imenujejo »mrzli sejem« ker je v času, ko je po navadi najnižja temperatura. Letos mrzlo sicer ni bilo, pač pa bi skoraj lahko običali v snežni brozgi.

Kljub neprijetnemu snežno-dežnemu vremenu je prišlo na sejem mnogo ljudi, ki po stari navadi nočejo opustiti priložnosti, da bi se na sejmu srečali z znanci iz vse okolice in dali zadoščenja svoji potrebi, da se pogovorijo o vsem mogočem, kar jim leži na srcu. Človek je že take narave, da išče družbo in soljudi. Učeni ljudje pravijo, da je človek »zoom politikon«, kar pomeni bitje, ki teži po zavestnem združevanju in se rado spaja v skupnost. Iz tega vzroka radi zahajajo povsod tja, kjer se zbira večja množica.

Nihče pa se ni dolgo zadrževal na trgu, kjer je nekaj redkih razstavljalcev postavilo svoje stojnice s ponudbo različnega blaga, kjer pri nekaterih predmetih tudi cene niso bile pretirane. Toda prodaja in nakupovanje je bilo mlačno in ljudje so raje zasedli gostinske prostore. V družbi so sproščeno izmenjali svoje misli, se nekoliko pošalili, obravnavali pa tudi resne in pereče probleme. »Prišel sem na sejem, ker nimam kaj delati,« je rekel kakšen kmet, kar pa je bolj šala, kajti vsakdo ve, da imajo na kmetih vsak čas dovolj opravka. Pri teh najrazličnejših pogovorih lahko vidiš, da imajo nekateri kmetije zelo razumno sodbo in mnenje o marsičem, kar zadeva tudi težje problematiko. Na prvi mah pa moreš tudi razlikovati, kateri kmečki človek se zanima za svojo samoizobrazbo, posega po strokovni in leposlovni knjigi, s pridom bere časopise, obiskuje predavanja ali pa je obiskoval kakšne tečaje ali absolvirati strokovno šolo, ker ta vse drugače gleda dogajanja v gospodarskem svetu in trenja v javnem življenju. Kdor več ve in zna, ima lepše v življenju!

Pogovori so se sukali okoli cen, vremena, gospodarskih perspektiv v bodočnosti, o raznih družbenih dogodkih, skratka o vsem, kar tiče vsakdanje raznolike živ-

ljenja. Pri nekaterih omizjih pa so se razgovarjali tudi o bližajočih se občinskih volitvah ter postavljali razna mnenja in tipanja. Predstojajoče glasovanje že razvema duhove. Ljudje se zavedajo, da je zadeva važna in ni vseeno, kdo in kakšni ljudje bodo vodili občinsko upravo za dobo šestih let. Mnogi, posebno mlajši ljudje, pa so eden drugega vabili na Slovenski ples v Celovcu, ki je pred vratmi. Več let zaporedoma uspela velika centralna družabna prireditev je našla močan odmev po podeželju. Vsakdo si obeta in pričakuje tudi letos zvrhano mero lepega umetniškega užitka v prvovrstni glasbi, petju odličnih solistov, baletnem plesu ter mnogo neskajljene zabave pri plesu do jutranjih ur.

Sodraževa pri Bilčovsu

Kratko pred zatonom starega leta je preminul Janez Bister, p. d. Rajnerjev oče na Sodraževi. Pokojni je dosegel starost 80 let. Visoko v hribu leži njegovo posestvo, katero je dolga leta s pridnostjo in ljubeznijo obdeloval. Kot mežnar je oskrboval cerkev pri Sv. Heleni, kamor je neshetokrat premeril pot, vedno pa, kadar je pretila našim žitnim poljem nevihta, da je tam zazvonil proti točo nosečim oblakom. Trdno je bil prepričan, da je glas zvonov često pretrgal grozeče oblake in je tako izostala velika nesreča. Poleg tega je z velikim veseljem gojil čebele in bil z dušo in telesom povezan s temi drobnimi žuželkami. Iz svojih čebelorejskih izkušenj je vedel mnogo povedati. Toda prišel je trenutek, ko je tudi srce tega v delu in trpljenju prekaljenega človeka prenehalo biti.

Na njegovi zadnji poti je spremila draga pokojnika številna množica žalnih gostov in mu tako izkazala zadnjo čast. Na domu žalosti in ob odprtem grobu so se naši pevci z ganljivimi žalostinkami poslovili od rajnega Rajnerjevega očeta.

Celovski škof je odrekel posvečenje slovenskemu bogoslovcu

V Globasnici in tudi drugod so ogorčeni, ker je celovski škof dr. Köstner odrekel mašniško posvečenje bogoslovcu Janezu Markicu, doma iz Male vasi pri Globasnici. Mladi bogoslovec se je moral obrniti v Ljubljano in posvetil ga je ljubljanski škof Vovk. Ljudje vedo povedati, da bogoslovec Markic te »milosti« ni mogel biti deležen od svojega domačega nadpastirja, ker je bil že kot gimnazijec in pozneje bogoslovec odločen in zaveden Slovenec, kakor so bili njegovi starši, ter je svojo narodno zavednost vedno in povsod tudi brez strahu v dejanju pokazal. Takšno njegovo značajno stališče so mu zamerili in škof dr. Köstner je spet enkrat v dejanju pokazal, kako je naklonjen slovenskim vernikom.

Mladi, v Ljubljani posvečeni duhovnik, je gimnazijske študije končal z lepim uspehom in dobro napredoval tudi v bogoslovju. V slovenskih študentskih združenjih je zelo aktivno sodeloval in v počitnicah mnogo potoval, tudi po Sloveniji, kjer je našel mnogo dobrih in iskrenih prijateljev. Ta njegova dejavnost je vzbudila mržnjo v krogih, od katerih bi bilo pričakovati, da bi morali imeti več in boljšega razumevanja za narodnostna vprašanja. Menijo, da je tudi domači župnik Poš bogoslovca Markica negativno ocenil pri celovškem škofu, čemur se po njegovem zadržanju do gotovih vprašanj v lastni fari niti ne čudijo. V tej zvezi je tudi zanimivo, da je isti župnik Poš baje prepovedal, da bi novomašniku ob novi maši pridigal kanonik Aleš Zechner, kateri je vprašanje posvetitve novomašnika očitno le drugače ocenjeval kot pa gospodje v škofijstvu. Celovski škof ni niti upošteval deputacije vaščanov, ki so se oglasili pri njem zaradi posvetitve in jo je kljub temu odklonil.

Mladi bogoslovec pa je premostil vse ovire in ovrgel podtikavanja ter prišel do svojega zaželenega cilja v Jugoslaviji, v tisti »strašni komunistični« državi, ki baje tako grozno preganja vero in duhovnike.

Morda bo ta dogodek končno odprl oči tudi tistim, ki so doslej še nasledali zlagani hujškaški gonji proti sosadni državi. Prav tako pa je to zadržanje celovskega škofa ponovno spet pokazalo, kako je v resnici »naklonjen« slovenskim vernikom in koroškim Slovencem sploh. Sicer pa smo bili te njegove »naklonjenosti« deležni že večkrat in so nam številni izrecno protislovenski ukrepi cerkvene oblasti še v prav dobrem spominu!

vati je, da se bodo pod spretno in podjetno roko novega predsednika kmalu pokazali tudi novi prijemi in oblike prosvetnega dela.

Navzoči zastopnik SPZ je pozdravil zamisli društva in vzpodbujal mlade in stare prosvetaše, da po sklepih občnega zbora krepko izvajajo društveno dejavnost na temeljih, ki so jih postavili naši predniki v desetletja trajajočem požrtvovalnem prosvetnem delu. Še letos bo praznovala SPZ petdesetletnico svojega obstoja. In če so mnoga prosvetna društva obstojala in delovala že pred njeno ustanovitvijo, lahko sklepamo, kako globoko je zakoreninjeno naše prosvetno življenje na vasi. Nalogam našega prosvetnega udejstvovanja bomo ustrezali le, če bomo prosveto gojili z vsemi razpoložljivimi sredstvi, posvečali posebno skrb vzgoji naraščanja in upoštevali oblike prosvetnega dela, ki so prilagojene napredku časa in interesom mladega človeka.

Tudi dobrloveško prosvetno društvo spada med one, ki so delovala že prej, preden je bila ustanovljena osrednja kulturna organizacija koroških Slovencev. Starejši prosvetaši so vedeli marsikaj zanimivega povedati, kako je društvo nastalo, delovalo in se razvijalo.

KOLENDAR

Petek, 17. januar: Anton
Sobota, 18. januar: Priska
Nedelja, 19. januar: Marij
Ponedeljek, 20. januar: Fab. i. Seb.
Torek, 21. januar: Neža
Sreda, 22. januar: Vincencij
Četrtek, 23. januar: Zar. d. M.

Kako si sovjetski znanstveniki zamišljajo promet bodočnosti

Človekova domišljija ne pozna meja, pa tudi njegove zmožnosti ne poznajo meja, kar je prišlo in vedno bolj prihaja do izraza v zadnjih mesecih, ko je človek z raketami prodril v višave, ki si jih doslej niti predstavljati nismo mogli. Z nadaljnjim razvojem pa se bodo pojavila zopet nova vprašanja in možnosti njih rešitve.

Kako se bo na primer razvijal promet v bodočnosti? Sovjetski znanstveniki menijo, da bo promet veliko enostavnejši, kot si zdaj moremo misliti. S tem vprašanjem se v zadnjem času vedno bolj bavijo župani raznih velikih mest, ki vedno znova tarnajo, da je premalo prostora za parkiranje avtomobilov, da so ulice postale preozke, zrak nad mesti pa da je malone nevzdržno zastrupljen z izpušnimi plini.

V bodočnosti bo človek, ko bo odšel z doma, vzel s seboj nekaj podobnega, kot so sedanje drsalke, s katerimi se otroci poganjajo po zaledenelih mlakah in jezerih. To napravo si bo nataknil na noge in — šofiral, sam določal ustrezno hitrost ter krenil, kamor bo želel. Seveda to ne bodo navadne drsalke, marveč moderni VF-mobili, opremljeni z majhnimi elektromotorji.

Besedo prepustimo sovjetskemu profesorju Babatu, ki si promet takole zamišlja:

»Ceste so bile doslej samo opora za kolesa transportnih vozil. Mi pa jih bomo skušali spremeniti v reko električne energije, iz katere bodo vozila črpala potrebno energijo za gibanje.

Že kmalu po vojni smo v tej zvezi napravili prve poskuse.

Na navadno cesto smo položili bakrene visokofrekvenčne kable, v katere smo spustili električni tok iz posebnih generatorjev. In po cesti se je začel premikati na pogled nenavaden avtomobil. Z nadaljnjimi poskusi smo dosegli, da smo izgubo energije tako zmanjšali, da je bila le nekoliko večja kot pri sedanjih tako imenovanih kontaktnih prometnih sredstvih, na primer pri tramvajih ali trolejbusih.

Sovjetska zveza gradi sončno centralo

Sovjetski znanstveniki, ki so prav v zadnjem času s svojimi epohalnimi izumi presenetili ves svet, pripravljajo spet novo presenečenje. V sovjetski republiki Jermenski namreč gradijo prvo sončno centralo na svetu, ki bo dajala električno energijo z izkoriščanjem sončnih žarkov. Zmogljivost te centrale bo znašala 2.500.000 kWh.

Nova sončna centrala bo zgrajena na osnovi 1300 velikih ogledal, ki se bodo vrtela po krožni poti in zbirala sončne žarke ter jih usmerjala v velik kotel z vodo. Para, pridobljena na ta način, bo potem poganjala turbino.

Kmalu bo napočil čas, ko bodo lahki in udobni »Vefemobili« dostopni vsakomur. S cest bodo izginile tramvajske in trolejbusne žice. Zraka ne bodo več zastrupljali izpušni plini, ulice pa se bodo spremenile v zelo čiste prometne žile,« pravi prof. Babat.

»Vefemobil« bo bržkone zelo majhen, tolikšen kot današnje otroške kotalke, medtem ko bodo po prekopih in na rekah plule ustrezne »VF-ladje«, ki bodo črpale energijo iz kablov, položenih vzdolž obal ali na dnu rek.

Razen VF-ladij pa napoveduje sovjetski broderski inženir Jurij Morelovič, da bodo kmalu gradili ladje, ki ne bodo imele niti vijakov niti motorjev. Gradnja teh

ladij bo povzročila revolucijo v ladjedelništvu. Gradnja takih ladij pa bo mogoča že zato, ker je že sedaj možno spremeniti toploto, ki jo proizvaja uranov atomski reaktor, v električno energijo. To elektriko bodo uporabljali za ustvarjanje močnih magnetnih silnic, s katerimi bodo metali močne vodne curke in tako dali ladji velik potisk — silo, ki bo ladjo potiskala in jo gnala namesto vijaka, kot je sedaj običajno pri ladjah.

Inženir Morelovič prav tako sodi, da bodo kmalu lahko gradili ladje z dvema trupoma, in sicer s pogonom na atomsko energijo. Pogonske naprave bodo imele en milijon konjskih moči. Ko bodo začeli graditi ladje te vrste, bodo največje so-

dobne linijske ladje v primerjavi z njimi pravi pritlikavci — z drugimi besedami se pravi, da bodo po morjih pluli pravi plavajoči otoki. To so perspektive za cestni in vodni promet, še bolj fantastične pa so perspektive gradnje raznih vesmirskih objektov, ki bodo nekega dne vzdrževali prometne zveze z raznimi planeti.

ZANIMIVOSTI

Največja vojna ladja med starim železom

Največjo vojno ladjo na svetu, ameriško »Wisconsin«, dolgo 300 metrov, so izdelali pred 50 leti za 110 milijonov dolarjev. Vzdrževanje te ladje je stalo vsako leto več kot 7 milijonov dolarjev. Tako je ta ladja v petdesetih letih pogotnola malone eno milijardo dolarjev. Sedaj so ta simbol ameriške pomorske moči vrgli med staro železo, češ da je zastarel. Namesto ladij grade zdaj medkontinentalne rakete, ki pa so še dražje.

Kdo je našel sladkor v sladkorni pesi?

Sladkor v sladkorni pesi je našel nemški kemik Markgraf leta 1747. Trajalo pa je še celih 50 let, preden so sezidali prvo sladkorno tovarno. Njen ustanovitelj je bil Nemec Achard v Zgornji Šleziji leta 1801. Sladkorna pesa ima 14 do 20 odstotkov sladkorja. V začetku so pridobivali iz sladkorne pese komaj po tri, leta 1840 pa še vedno komaj po pet odstotkov sladkorja. S postopno mehanizacijo se je odstotek pridobljenega sladkorja stalno večal.

Z žrebanjem smo izbrali nagrajence

Čeprav je bila križanka, ki smo jo pripravili za praznike, precej velika pa tudi ne preveč lahka, smo z veseljem ugotovili, da so naši bralci mnogoštevilno reševali to uganko in rešitve poslali v našo redakcijo, ker so hoteli sodelovati pri žrebanju. Z žrebanjem smo nato izbrali 10 nagrajencev, ki prejmejo knjižne nagrade. Nagrade prejmejo sledeči reševalci:

Eliza Morak, Ribnica pri Velikovcu;
Joza Rutter, Sveče 112;
Franc Mack, Grablje pri Pliberku;
Janez Skubic, Medvode, Preska 76;
Valentin Hartmann, Korte;
Vida Aichholzer, Sp. Dobje, Pošta Loče ob Baškem jezeru;
Lorenc Kušej, Globasnica;
Ančka Pippan, Celovec;
Jože Mohar, Nagelče pri Št. Vidu;
Lojze Krištof, Dvor pri Pliberku.

Vsi izžrebani nagrajenci naj dvignejo nagrade v uredništvu Slovenskega vestnika, Celovec, Gasometergasse 10/I, in sicer do 15. februarja. Izžrebancu iz Slovenije pa bomo knjižno nagrado poslali po pošti. Vsem nagrajencem čestitamo, želimo pa, da bodo pri prihodnjem žrebanju, ko bomo spet objavili nagradno križanko, prišli

na svoj račun tudi tisti, ki tokrat kljub pravilni rešitvi ne dobijo nagrade. Žreb je pač muhast.

Rešitev nagradne križanke

Vodoravno: 1. božič, 4. Avstrija, 8. jesen, 11. nor., 12. lep, 13. Aleks, 14. kolo, 15. sever, 16. tinta, 17. varen, 18. Ate, 21. neon, 22. ovada, 25. sij, 26. art, 27. šlager, 29. sekati, 30. Berlin, 33. ko, 34. naravna, 37. nalagam, 40. naivna, 43. izvodi, 47. ta, 49. lava, 50. enka, 51. en, 52. konica, 53. nadvse, 57. jelena, 58. zo, 59. sk, 61. Želimo vesele praznike, 71. eno, 72. ari, 73. Essen, 74. davi, 75. jeklo, 76. Iva, 77. nit, 78. Atila, 79. Korošica, 80. vrata.

Navpično: 1. brana, 2. žrebe, 3. čiste, 4. ananas, 5. srkanje, 6. ilovnat, 7. aparat, 8. jasno, 9. savna, 10. nerga, 19. Tilka, 20. nagla, 23. verna, 24. dviga, 27. šent, 28. ran, 30. bos, 31. nima, 32. sala, 33. knjige, 35. rja, 36. vrv, 38. lov, 39. god, 40. naloge, 41. izlivi, 42. nova, 44. zanj, 45. obalen, 46. imenik, 47. tok, 48. ona, 53. Noe, 54. dve, 55. vol, 56. esp, 58. zvonik, 60. krasta, 61. žleza, 62. listi, 63. menza, 64. on, 65. sodar, 66. edini, 67. ar, 68. zijav, 69. iskra, 70. epoha.

»Ne rečem, da bi se mi ne prilegla kaplja vina. Ker greš nad Tunjuša, grem s teboj. Nočem biti brez deleža ob smrti tega kravjerepnika!«

»Čast, čast!« so vzklikali vojaki Radovanu.

»Toda brez orožja si, očka!«

»Ukana je za deset mečev!«

»Torej naprej!«

Iztok je izpodbodel konjiča, na cesti se je dvignil prah, tovari so zaostali.

Mehka trava je gorela v zahajajočem soncu. Sloveni so prebrodili prostrane stepe na levo in na desno ob cesti. Sledili so hunske konje. Tako sledovi so bili zmešani, križali so se na sever in na jug.

»Ušel je, sentjavec!« je momljala Radovan poten in truden. Izток je odposlal po cesti pet vojakov, da so šli tovarnikom naproti. Sam pa je iskal prostora za prenočevanje. Gost hrastov gozdič blizu ceste ga je mikal. Krenili so proti njemu.

Zdelanim konjem so pustili povodce na vratovih. Nič niso govorili; trud in spanec sta jih zmagovala. Le Radovan je sam sebi pomepal in zibal z glavo. Štiri čutare si je bil obesil ob sedlo, ko so šli iz trdnjave.

Sedaj so bingljale prazne ob konju in zato je godec prepeval in pozabljal, da je truden.

»Tukajle,« je izpregovoril Izток. »Trava v senci ni požgana od sonca; lahko vsi konji. Drv nam da gozd, da si privoščimo vola.«

Vojaki so sneli noge iz stremenov, nekaj jih je že poskočilo na tla.

V tem trenutku pa zahrešči Radovan s tako strašnim glasom, da je vztrepetal mozeg po kosteh:

»Udri, Izток, udri! Tunjuša!«

Izza hrastja je zavel rdeč plašč.

Radovan se je zvrnil kakor meh vina s konja v travo, v Iztokovi roki je blisnil meč, nožnice vojakov so zarožljale.

Tunjušev konj je obstal kakor vkopan. Iztokov se je vzpel in zacepetal.

Srečalo se je dvojice strašnih pogledov iz oči dveh junakov.

»Umri!« je kriknil Izток in pogljal konja proti Hunu. Toda Tunjušev konj je odskočil kakor mačka, zamah je žvižgnil po zraku; preden se je okrenil Iztokov zadržljivi konj, je sedel Tunjuš ritenski v sedlu in bežal kriče:

»Lok, lok, lok!«

Iz gošče so pomolili še štirje konji glave in sami od sebe zdirljali za Tunjušem.

Jezdeci so se vsi v diru na sedlih izprevrtili, napeli loke in sprožili v obraz preganjajočim Slovenom zastrupljene strelice. Izток je naglo uvidel, da je pogon brez uspešen. Nizki in trdni konji bi nikdar ne dosegli Hunov. Slovence pa lahko rani strelica in za najmanjšo prasko — neizogibna smrt. Pridržel je konja in z majhnim ščitom na komolcu prestregal strelice, dokler so ga dosegale.

»Ne prenočimo tukaj!« je velel, ko se je vrnil do gozdiča.

»Tudi tebi je ušel,« se je oglasil ves plah Radovan.

»Čemu si zakričal moje ime? Sodil bi bil, da smo Bizantinci in brez strahu bi mi prišel pod meč. Naprej vsi, tovorom naproti!«

Vso noč je gnil Izток po cesti. Dovolil je samo kratek odmor, da so napasli in napojili konje. Vedel je dobro, če je blizu kje Hunov tabor, se vrne Tunjuš z vso konjico in jih porazi. Zato je hotel priti do Donave brez počitka še ponoči, dasi so konji poklekali od truda. Če bi se vrnil Hun, bi slišal peketanje konj, v temi bi videl dolgo vrsto na cesti, čul rožljanje natovorjenega orožja — in to ga premoti, da si ne bo upal udariti nanje, ker bo sodil, da je toliko vojakov, kakor konj.

Ob svitu se je zameglilo pred njimi.

»Donava,« je zamrmral Radovan.

»Je li še most čez vodo?«

»Ni ga! Pač pa so široki splavi in nekaj čolnov, s katerimi se prevažajo Huni.«

»Torej na splave!«

»Konji poklekujejo!«

»Naprej! Kdor omaga, obleži!«

Padlo je deset konj, preden so prišli do reke. Zajezdili so na splave, zasedli čolne in odrinili z nerodnimi vesli v veletok.

Niso še dosegli levega brega, ko so se pojavile v stepi črne, nemirne točke.

»Huni! Huni!« je šlo od ust do ust.

F. S. FINŽGAR

POD SVOBODNIM SONCEM

DRUGA KNJIGA POVEST DAVNIH DEDOV

54

Minili sta dve uri.

Iz trdnjave so prijezdili Sloveni na nizkih tračanskih vrancih. Za njimi je šla dolga vrsta natovorjenih konj. Izток je dal izprazniti ves tabor. Na konje so optali orožje, ki ga je bila velika zaloga: oklepov, šlemov, sulic, kopij, mečev, strel in lokov, prač in svinčenega želoda. Do petdeset konj so obremenili s plenom tako, da so se šibili. Odgnali so s seboj tudi nekaj volov, da jim ni bilo treba tovoriti na konje žita za hrano. Ko je odšel zadnji tovor skozi vrata, je vrgel Izток ogorek v kup sena in odjezdil. Kmalu se je dvignil gost oblak dima iznad strehe — prodrli so plameni, trdnjavica je gorela.

Izток je odbral dva stara vojaka in tri ranjene, da so gnali zaplenjeno živino. Sodil je, da je čisto varen pred pogonom iz Bizanca. Sam z ostalimi vojaki pa je sklenil, da poišče Tunjuša.

»Radovan, ti ostaneš pri tovorih? Poglej, na volih visijo polni mehovi.«

O obdavčenju kmetijstva in gozdarstva po novi enotni vrednosti

Že nekaj tednov sem pošiljajo finančni uradi kmetovalcem odloke o enotni vrednosti njihove posesti z dne 1. januarja 1956. Po tem odloku določena enotna vrednost je podlaga za nadaljnjo odmero za zemljiški davek in pribitke na zemljiški davek (doklade za kmet. zbornico, doklade za nezgodno zavarovanje ter doklade za družinski prispevek in starostno dodatno rento), nadalje za odmero pridobnine, dohodninskega davka in davka na blagovni promet za kmete, ki niso vezani na knjigovodstvo, ter za odmero davka na premoženje in davka na darila in dediščine.

Nova enotna vrednost je stopila v veljavo za zemljiški davek in vse pribitke nanj s 1. januarjem 1958, za druge davke in pristojbine s 1. januarjem 1956, izvzemši dohodninski davek in davek na blagovni promet za kmete, ki niso vezani na knjigovodstvo. Glede teh dveh davkov še ni jasno, ali bo nova enotna vrednost veljala že za leto 1957 ali pa šele za leto 1958.

Da bi kmetovalce nekoliko seznanili z novostmi v obdavčenju po novi enotni vrednosti, navajamo v naslednjem nekaj primerov za odmero zgoraj navedenih davkov.

Zemljiški davek

Doslej je do enotne vrednosti 10.000 šil. znašala odmera za zemljiški davek 8 %, za ta znesek presegajoči znesek enotne vrednosti pa 10 %. Tako je n. pr. za kmetovalca, čigar posestvo je bilo ocenjeno z enotno vrednostjo 15.000 šil., doslej znašal odmerjeni znesek za zemljiški davek (Grundsteuermessbetrag)

za 10.000 šil. 8 % — 80.— šil.
za preostalih 5.000 šil. 10 % — 50.— šil.
130.— šil.

Po novi enotni vrednosti pa bo za prvih

Razvoj mehanizacije kmetijstva

Na podlagi štetja kmetijskih strojev v preteklem letu so ugotovili, da se je napretek štetju leta 1953 število kmetijskih strojev v državi povečalo. Število kmet. strojev v letu 1957 vidimo iz spodnjega pregleda, kjer številke v oklepaju kažejo povečanje v zadnjih štirih letih:

elektromotorji	322.254	(57.609)
traktorji	78.718	(47.834)
sejalnice	65.124	(5.858)
snopovzniki	19.160	(5.361)
žitni kombajni	4.383	(3.464)
motorne kosilnice	57.578	(29.548)
vrvni vlačilci	18.950	(5.889)

V zadnjih 4 letih se je število vseh navedenih strojev, izvzemši elektromotorjev in vrvnih vlačilcev, povečalo močnejše kakor v času med 1946 in 1953.

Sloveni so se naslonili z vso silo v vesla. Gnali so brodove, da so se šibili dolgi drogovi v mišičavih rokah.

Pritisnili so v visoko trstje prav takrat, ko so Huni obstali na desnem bregu.

Iztok je z mračnim čelom motril Tunjuševu krdelo. Vedel je, da so Huni tako drzni in konji tako izborni, da bi utegnili preplavati reko. In ni ga varala slutnja. Kakih petnajst hunskih jezdecov je zatulilo čudno zategel krik konjem v uhlje: v trenutku jim je oškropila reka z belimi penami boke in zagnila hrbte.

»Strelice!« je kriknil Iztok in skočil k konjem, ki so bili oprtni z loki in puščicami. Pograbil je največji lok in si vrgel težak tul na hrbet.

»Konje na suho!« je veleval kratko.

Zapodili so jih kar v vodo, da so štopotajoč in prhajoč trli biče ter plezali na breg. Ranjenci z obvezanimi rokami so jih gnali od reke, glasno kričeč in udarjajoč z bičem po trudnih živalih.

Vtem se je najdrznejši Hun toliko približal, da je Iztok nameril puščico. Žvižgnil je zrak, jezdec je zakrilil z rokami in izginil v valovih.

Tedaj je zafrtota rdeči plašč v žarkih jutranjega sonca. Na bregu stoječi Huni so zakričali, obrnili konje in izginili v travi. Tudi plovci v veletoku so okrenili in se vrnili na breg.

»Hahaha!« se je krohotal Radovan, ki je prišel iz za kupa suhega blata, kamor

50.000 šil. znašala odmera za zemljiški davek 1.6 %, za preostali znesek enotne vrednosti pa 2 %. Ker nova enotna vrednost na splošno predstavlja petkratno dosedanje enotno vrednost, bi za kmetovalca v zgornjem primeru enotna vrednost posestva znašala 75.000 šil., novi odmerjeni znesek za zemljiški davek pa

za 50.000 šil. 1.6 % — 80.— šil.
za preostalih 25.000 šil. 2 % — 50.— šil.
130.— šil.

Ker pa nova enotna vrednost povsod ne predstavlja petkratno dosedanje vrednosti, vidimo iz te primerjave, da se bo zemljiški davek letos povečal za tiste, pri katerih se je nova enotna vrednost povečala za več kot na petkratno dosedanje vrednost, z manjšal pa se bo za vse one, pri katerih nova enotna vrednost ne dosega petkratno dosedanje enotne vrednosti.

Doslej je zemljiški davek znašal za kmete v ravnini 400 % odmerjenega zneska, za gorske kmete pa 300 %. Kakor je slišati, bo ta razlika s 1. 1. 58 odpravljena.

Pribitki na zemljiški davek

Enako kakor višina zemljiškega davka se tudi pribitki na zemljiški davek ravna po odmerjenem znesku za zemljiški davek. Zato bo tudi tu prišlo do zvišanj ali znižanj pod enakimi pogoji kakor za zemljiški davek, seveda če se v odstotkih določena višina teh doklad ne bo povečala. Govori pa se, da zavod za socialno zavarovanje v kmetijstvu in gozdarstvu, ki upravlja posle nezgodnega zavarovanja, s sedanjim prispevkom 200 % odmerjenega zneska za zemljiški davek ne more več shajati in namerava vsled tega prispevek zvišati na 250 %. Zaenkrat tudi še ni jasno, ali se bo kmetijska zbornica zadovoljila s svojo dosedanje doklado v višini 150 % odmerjenega zneska. Prispevek za dodatno starostno zavarovanje znaša od 1. 1. 58 dalje 150 %.

Davek na premoženje

Kakor že povedano, se ta davek od 1. januarja 1956 odmerja po novi enotni vrednosti. Ker se s tem davkom obdavči le oni del premoženja, ki presega obdavčenja proste prispevke (in sicer za gospodarja, gospodinj in za 2 mladoletna otroka po 40.000 šil.), kmetovalec našega primera s 75.000 šil. enotne vrednosti, ki je poročen in ima 2 mladoletna otroka, s tem davkom ne bo obdavčen. Obdavčen pa bi bil, čim bi enotna vrednost posestva znašala več kot 160.000 šil., in sicer bi bil v tem primeru 160.000 šil. enotne vrednosti presegajoči znesek obdavčen letno s 5 %. Kmet, čigar posestvo je ocenjeno z 220.000 šil. enotne vrednosti, ki je ože-

je bil počenil v veliki grozi. »Kaj bežite, pesjani? Pridite, sedaj je ura, da se pomerimo!«

Tretji dan po prehodu čez Donavo so že zborovali v gradišču vsi veljaki, kar jih ni odšlo na bratovsko vojsko, in z vzkliki pritrdjevali načrtom Iztokovim.

Radovan je tudi zboroval, toda ne pri možeh, ampak pri dekletih. Pripovedoval jim je tolike grozote o Bizancu in o potovanju, lagal tako prepričevalno o nedosežnih svojih slavnih činih, da so deklice kar mrle od strahu in občudovanja. Govoril jim je čudesa o Iztokovi nevesti Ireni in trdil, da tisti dan, ko pripelje vrli Svarunič to boginjo lepote v gradišče, čisto gotovo mrkne sonce od začudenja, vsa dekleta se bodo od sramu poskrile v najtemnejše kote in sedem noči brez nehanja plakale v blede zavisti.

DEVETO POGLAVJE

Pod šotorom, ki je bil zunaj pokrit s kocinastimi kožami, znotraj pa podvlečen z azijsko tkanino, je ležal na dragi preprogi Tunjuš. Pri vходу je klečal Balambak.

Kadar je hunski glavar odprl oči, se mu je stari svetovalec do tal priklonil. Toda Tunjuš je zaklopil oči in Balambak je pokorno čakal trenutka, da mu pove glavar, čemu ga je klical. Ko je Tunjuš že devetlet odprl oči, je privzdignil glavo, pogledal v sklonjenega Balambaka in izpregovoril:

»Ti si prepričan, da je tisti starec, ki se

njen in ima 2 mladoletna otroka, bo plačal davek na premoženje (220.000 manj 160.000 = 60.000 šil.) v znesku 300 šil. letno.

Davek na dediščino

Na kmetiji z enotno vrednostjo 75.000 šil. bi bilo v primeru dedovanja treba plačati davek na dediščino v znesku 1.850 šil., kar pokaže naslednja računica:

vrednost dediščine (brez dodatnega premoženja, bremen in dolgov)	75.000 šil.
davka prosti znesek	10.000 šil.
davek na dediščino	
4 % od 65.000 šil.	2.600 šil.
1 % pribitka od vrednosti dediščine (75.000 šil.)	750 šil.
skupno	3.350 šil.
manj popust na davku	1.500 šil.
za plačati	1.850 šil.

Pridobnino

(Grunderwerbsteuer) plača tisti, ki pridobi kmetijsko posestvo, tudi če ga podeduje. Tudi ta davek se odmerja po enotni vrednosti. Pridobnina znaša 2 % enotne vrednosti. Na pridobnino se dobi ravno tako kakor pri davku na dediščino popust, in sicer v znesku 500 šil. V gornjem primeru nove enotne vrednosti znaša pridobnina od 1. 1. 56 naprej (2 % od 75.000 šil. — 1.500 šil. manj 500 šil. popusta) 1.000 šil.

*

Po kakšnem ključu se bo po novi enotni vrednosti odmerjal dohodninski davek in davek na blagovni promet za kmete, ki niso vezani na knjigovodstvo, še ni jasno.

Iz povedanega vidimo, da se po novi enotni vrednosti na splošno višina davkov ne bo spremenila. Davki pa bodo manjši v vseh onih primerih, kjer se je nova enotna vrednost nasproti dosedanj zvišala za manj kot petkrat, večji pa tam, kjer se je zvišala za več kot petkrat.

Naraščanje in padanje števila kokoši

Razvoj perutninarstva v svetu je enak. Medtem ko je v primerjavi s povprečjem 1934—1938 v letu 1956 število kokoši padlo v Združenih državah Amerike in Kanadi, na Japonskem in Danskem ter v Belgiji, je le-to v Mehiki, Angliji, Jugoslaviji, Turčiji in Avstriji ter na Holandskem močno naraslo. Neznatne spremembe v tej primerjavi se pokažejo na Švedskem in v Zapadni Nemčiji.

V Zapadni Nemčiji je bilo v primerjavi z letom 1954 število kokoši lani za 3,3 milijona nižje. Podoben padec v zadnjih 2 letih je videti v ZDA, na Japonskem, Danskem in Švedskem.

je zvalil od strahu s konja, ko me je ugledal pri hrastovem gozdiču, tisti godec, tisti Sloven?»

Naj oslepim, da ne vidim nikdar več tvojega kraljevskega obličja, če se motim.»

»Torej Iztok, sin Svarunov, in ta godec sta nam ukradla konja, ko smo nočevali ob Tonzusu?«

»Iztok Svarunič in godec Radovan.«

»In nam izmaličila napad na Epafrodita?«

»Tako mi slave Atilove, onadva.«

Tunjuš je zopet zaklopil oči in dolgo molčal.

»Ali so se vrnili odposlanci?«

»Niso se.«

»Danes morajo priti!«

»Pridejo. Čolni jih čakajo na bregu.

»Privedi mi jih takoj, da sporoče o Svarunovem gradišču.«

Balambak je priklonil čelo do tal v znamenje, da se zgodi po gospodovi besedi. Toda čelo je obtičalo na tleh v ponižni prošnji.

»Balambak, kaj bi še govoril? Odpru usta!«

»Tvoja ponižna dekla, kraljica rodu našega, sonce krasote, cvetoča Alanka, hrepeni po tebi. V solzah se topi njeno srce, ker je žalostno lice njenega gospoda.«

Tunjuš je položil glavo na beli hermelin in motril z drobnimi očmi zlati akan-tov list na stropu šotora.

Vzemimo baterije iz traktorjev

Še bolj kot traktor sam je za mraz občutljiva njegova baterija. Njena zmogljivost se pri mrazu stalno zmanjšuje. Če ni dovolj napolnjena, pri hujšem mrazu tekočina v njej lahko zmrzne. Spričo tega je zelo priporočljivo, da v zimskem času, ko traktor dalj časa stoji in ni v uporabi, izmontiramo baterijo in jo postavimo na topel prostor. Pred tem jo je treba seveda z električno energijo napolniti, kar napravimo s tem, da spustimo traktor za par ur v pogon.

Hidravlično dviganje kosilne prečke

Na jesenskem graškem velesejmu so kazali Steyr-traktorje tipa 80, 80 s, T 84, 180 a in 182 z napravo za hidravlično dviganje kosilne prečke (Mähbalken). Napravo je mogoče namestiti v mehanizem vsakega traktorja.

Samo 8 odstotkov kmetij še ni elektrificiranih

Kakor poroča ministrstvo za kmetijstvo in gozdarstvo, je po stanju meseca oktobra preteklega leta, ko so šteli kmetijske stroje, v državi samo še 8 % kmetij, ki niso elektrificirane. Okroglo 70 % kmetij je polno elektrificiranih, okoli 20 % pa delno elektrificiranih. Približno 2 % kmetij ima lastno električno energijo.

Kvaliteta Haflinger-konjev se zboljšuje

Primerjava klasifikacij kobil pasme Haflinger na Tirolskem kaže v zadnjem desetletju očitno zboljšanje kvalitete te pasme. Od skupno 1448 v letu 1947 registriranih kobil jih je odpadlo 12 % v prvi, 49 % v drugi in 39 % v tretji razred. Klasifikacija leta 1957 pa je pokazala, da od 2089 kobil spada 30 % v prvi, 48 % v drugi, 19 % v tretji in 3 % v četrti kvalitetni razred.

V Avstriji so v povprečju 1934—1938 našli 8.86 milijona kokoši, leta 1954 so jih našli 8.8 milijona, leta 1956 pa 15.2 milijona. Od Avstrije manjša država Danska je 1956 imela 24.41 milijona kokoši, Holandska pa 21 milijonov.

Po številu kokoši so v svetu še vedno na prvem mestu ZDA s 382 milijoni, na drugem mestu pa Brazilija s 146.6 milijona kokoši. Med državami zapadne Evrope ima največ kokoši Anglija (64 milijonov), sledita pa ji Zapadna Nemčija (52.3 milijona) ter Danska.

»Naj se razjoka ob meni!«

»Kakor morje je tvoja dobrotljivost.«

Stari Hun je odšel po Tunjuševu najmlajšo ženo, prekrasno Alanko.

Kmalu se je raztočil pod šotorom omamni vonj, ki je puhtel iz obleke kraljice Hunov. Tunjuš ni okrenil glave. Iztegnil je malomarno lopatasto roko po ležišču. Alanka jo je prišla in posula s poljubi. Sedla je k njemu, položila mu drobno, mehko roko na vroče čelo in šepetala:

»Kdo je zastupil življenje mojemu orlu? Kdo je kanil v sladko kupo kapljo grenkosti?«

Tunjuš ni dvignil trepalnic. Krog širokih ustnic mu je igrala slast, s katero si je pasel dušo ob trpljenju Alanke. In ona je videla te utripaje, ki so se ji nemo krohotali in jo pehali s prestola kraljice v robstvo umazane dekle, iz naročja kraljevega v objem divjemu molojcu. Kri ji je kipela, temna, kakor baržun mehka lica so se razpalila, prsi so se vzvalovile. Ni se mogla ovladati v groznem ljubosumju. Pritisnila je svoje vroče lice k njegovemu in v solzah govorila preklestvo:

»Naj oslepe tiste oči, ki so nastrelile s pogledi strup v srce mojega orla! Naj izteko kakor gnojni mehurji, obadi naj za-ležejo črve v ono lice, ki je ovražilo srce mojemu gospodu!«

(Nadaljevanje sledi)

FERENCZ MOLNAR:

Pri iskanju službe

Na vratih tovarne mila je visela ploščica »Obiski glede službe so brezuspešni. Nimamo nobenega prostega mesta!« je bilo napisano na njej. Ludvig Bodrogi pa se kljub temu ni obrnil. Že mesece se je v mestu podil za službo, sedaj pa je bil pri koncu svojih moči. Nemogoče je bilo, da bi še dalje tako stradal z ženo in otroki, nekaj je moral dobiti v roke. Ravnatelj te tovarne je bil njegov nekdanji sošolec, ta se ga ne sme otrestiti. Zala tajnica se je angelsko smehljala, toda njen odgovor je bil neusmiljen: »Obžalujem, gospod ravnatelj Tolnai je odpotoval.«

Tedaj pa so se odprla vrata in z debelo cigaro v ustih je prikorakal ravnatelj Tolnai. Takoj je spoznal Bodrogi in videl, da se mu mora zelo slabo goditi, kljub temu pa je bil prav prijazen z njim. Le da ga pač ni več tikal. »Stopite noter, sedite. Ne, službe vam žal ne morem dati, ker odpuščamo. Ampak dal vam bom priporočilo za tovariša v tekstilni stroki.« Čez dve minuti je bil Bodrogi spet na cesti.

Pri tekstilnem mogočnejšu se mu ni zoperstavil angel, marveč neka kiska kumara. Vendar priporočilo je le vlečko. Že po preteku ene ure je stal pred ravnateljem. Ta je prebral tistih nekaj vrstic in skomizgnil z rameni. Tudi on nima nobenega praznega mesta. »Morda bi kot zastopnik, če bi bilo mogoče,« je javkal Bodrogi. »Če bi bil gospod ravnatelj tako dober.« Govoril je tiho, jecljajoče, hripavo. Ravnatelj Nagy je moža mirno, z dolgočasno opazoval. Njegov suknjič je bil pomečkan in zamaščen, namesto gumba pri telovniku mu je visela nit. »Ste že kdaj delali v tej stroki?« je vprašal ravnatelj, samo da je nekaj rekel. »Ne, še nisem imel priložnosti, vendar pa bi poskusil.« — »Potem vas ne morem sprejeti. Kdor hoče napraviti posle, mora imeti izkušnje in strokovno znanje.« Opazil je njegovo razburjenje in pomirljivo dejal: »Dal vam bom priporočilo.« Potegnil je listnico iz žepa, vzel vizitko in prijel za nalivno pero. Tedaj je kiska kumara pomolila svojo glavo skozi rezo vrat. »Neka dama želi govoriti z gospodom ravnateljem. Ne morem preklopiti, aparat ne funkcionira.« Nagy je odložil pero: »Pridem.«

Na pisalni mizi je pred Bodrogijem ležala listnica. Kakor v začarano kačo je strmela vanjo. Iz sosednje sobe je zvenel elektrizirani Nagyjev glas: »Da, seveda, srce moje, dobiva se ob sedmih, skupaj bova večerjala.« Bodrogi je zadrhtel. Ali je še čas? Sklonil se je nad mizo in hitro vzel enega, dva, tri, štiri, pet bankovcev iz listnice. Bili so sami stotaki. Vtaknil jih je v hlačni žep in sedel v naslonjač poleg pisalne mize. Globok mir ga je prevzel. V žepu ima denar! Družini ne bo več treba stradati. »Točen bom.« Bodrogi se je nasmehnil. Sestanek. Kdaj je on zadnjič imel sestanek?

Ravnatelj ga je nevoljno pogledal. Kako da se je drznil sesti? Prijel je za pero, pri tem pa je njegov pogled padel na listnico, ki jo je bil pozabil. »Margit!« je poklical tajnico. »Pošljite mi Antona, da bo teh deset tisoč nesel v banko.« — »Takoj, gospod ravnatelj!«

Ali bo izgubo denarja takoj opazil? — je premišljeval Bodrogi. Za čudo ni občutil nikakega razburjenja. Vstal je, njegov glas je zvenel sveže in glasno, ko je rekel: »Ne potrebujem priporočila, gospod ravnatelj. Lahko si prihranite pisanje. Saj nima smisla!«

Ravnatelj Nagy je postal rdeč ko rak. Ta ton! »Hotel sem vam prinesiti kupčije,« je nadaljeval Bodrogi, »vam dati na razpolago svoj obširni krog znancev, vi pa to odklanjate, čeprav se temu čudim.«

Ravnatelj takega govora ni bil vajen. »Saj ste sami rekli, da nimate izkušenj, ne strokovnega znanja!« — »To lahko mirno prepustite meni! Nihče nima izkušenj, kdor začne kakšno novo stvar. Te se pridobe prav med delom. Prav tako strokovno znanje. Kaj delate tak teater zaradi piškavega zastopstva? Nastop je vse!«

Ravnatelj Nagy bi se bil skoraj na glas zasmel. Tak predrznež mu še nikoli ni prišel pred oči. Ta bi nazadnje res mogel napraviti kupčije. »Prav,« je rekel, »po-

skusite. Tajnica vas bo peljala h gospodu Geröju. Margit!«

Med vrati se prikaže kumara: »Ali Anton lahko pride? — Ali Anton lahko pride? — Takoj? Tega gospoda Bodrogija boste peljali h Geröju. Namestili ga bomo kot zastopnika.« Margit izgine. Bodrogi obsedi. Ravnatelj ga nepotrpežljivo gleda. »To bi torej bilo v redu,« prične Bodrogi znova, vendar v tonu, kakor da bi ravnatelju narekoval v stroj. »Sedaj pride še predjem na provizijo!« — »Pri nas ne dajemo predjema!« — »Brez predjema načelno ne delam nobenih kupčij! Že jutri vam bom prinesel nekaj naročil, provizija pa zapade šele...« — »Da, kadar prispe kupnina.« — »Prav zato pa potrebujem akontacijo.« — »A kaj pa si vendar predstavljate? Koliko pa hočete imeti?« — »Tisoč!« — »Izključeno! Takoj tisočak! Kaj vam pride na misel?« — »To je cel kup denarja, menite, kaj?«

Ravnatelj Nagy razmišlja, da bi moral moža pravzaprav vendarle vreči ven. Gledal ga je, ko da bi ga hotel takoj požreti; Bodrogi pa mu je mežikal tako predrzno, da se je moral smejati, kar ga je olajšalo. »Pet sto! Ampak le zato, da slednjič že greste! Imam še druge opravke.« — »V redu. Teh pet stotakov pa bi prosil takoj. Ponavljam, že jutri bom prinesel naročila.« — »Margit...! Napravite pobotni-

VASJA OCVIRK:

„Che bella signorina!“

(ODLOMEK IZ ROMANA »HAJKA«)

Noč ni enaka noči. Tega se je to noč bolj kot kdaj koli zavedala Metoda, ki je globoko sklonjena pod težo svojega nahrbtnika korakala v koloni. Pred njo je šepal Matija s svojo ranjeno nogo, s katero je bolj podrsaval kot hodil. Slišala je vsak drsljaj, vsak njegov vzdihljaj in vsako njegovo kletev. Čudno, kako je nocoj zaznavala vsak najmanjši utrip okoli sebe. Nikdar poprej tako.

Slišala je noč.

Zvezde, ki so migotale na temnem nebu, so škrtale, kakor zaškrta žepna svetilka, ko jo prižgeš ali ugasneš. Plink... plonk! Plink... plonk! Saj vendar ne morejo imeti zvezde takšnega zvoka, ko so ja tako čudovite stvari.

Sova je zavijala svoj strašni »uuu« v neskončnost in ko jo je že zdavnaj prepodil hrup utrujenih korakov, ji je njen »u« še dolgo zvenel v ušesih.

Da, Metoda je slišala noč in noč je slišala njen nenavaden strah. Mitralski ob Krki je zadrdral tako razločno, kakor da bi hotel komu nekaj dopovedati. Nestrjen rafal, vsak strel s posebnim poudarkom. Ta — ta — ta —! Hip za tem bomba. Je postavila za dolgim mitraljezovim stavkom piko? Ne, nocoj ni bilo miru. Noč ima svoje šume in gorje tistemu, ki jih mora sprejemati po vrsti drugega za drugim!

»Kaj ti je, Metoda?« jo je vprašala Roza, ki je hodila za njo.

»Kaj bi mi bilo?« se je Metoda na pol ozrla.

»Tako nemirna si videti nocoj,« je zaslišala Metoda za seboj.

»Kaj, ti nisi?« se je Metoda ustrašila svojega tresočega glasu.

»Ne... zdaj premišljam, kako mi bo, ko bomo šli mimo mojega doma,« je govorila Roza.

»Kaj gremo v isto smer?« Metoda je pogledala okoli sebe.

»Kaj si bolna, Metoda?«

»Bolna? Ne, morda šele bom bolna.«

»Naj ti s čim pomagam?«

»Če se mi kaj zgodi, pozdravi mojo mamo. Zdi se mi, da joče...«

»Kdo joče?«

Roza ni ničesar razumela. Matija je prenesel po ustnem telefonu ukaz:

»Tišina!«

Metoda se je mehanično ozrla in zaklicala v senco za seboj:

»Tišina!«

Roza je utihnila. Topo je gledala v upognjeno postavo pred seboj, ki jo je lahko samo slutila.

co za pet stotakov predjuma.« — »Blagajnika ni tu, pride šele čez dve uri,« je poročala tajnica. — »Kako to? Kdo pa mu je dovolil oditi?« — »Vi sami, gospod ravnatelj.« — »Oh da, seveda.« Ravnatelj je spet zardel. Vzel je listnico, naštel pet stotakov in jih izročil Bodrogiju. »Blagajna mi bo jutri denar vrnila, Margit!... Midva sva torej opravila, gospod Bodrogi. Veliko sreče!«

Bodrogi je spravil denar, se priklonil in šel. Ravnatelj mu pozdrava ni vrnil. Klical je slugo Antona. Sedaj spet sluge ni bilo. Tajnica je stekla na hodnik, da bi ga poiskala. Bodrogi je obstal v sosednji sobi. Segel je v hlačni žep in ven privlekel ves denar. Deset stotakov. Nato je smehljaje se spet stopil skozi vrata. Ravnatelj je zavpil: »Kaj pa že spet hočete?« — »Le mir, gospod ravnatelj. Zmotili ste se. Namesto pet ste mi dali deset stotakov.« — »Jaz? To ni mogoče!« — »Prosim, sami se prepričajte. Deset kosov. Pet od teh je mojih. Le zato sem se drznil priti nazaj.« Šel je in se med vrati obrnil z ljubeznivim nasmeškom: »Mislim, gospod ravnatelj, da ste me zares vklenili v svoje srce, zato se vam je primerila ta majhna pomota.«

Nesramen in simpatičen, si je mislil ravnatelj Nagy. Rojen agent. Gotovo nam bo napravil kupčije.

Za Metodo ni bilo tišine. V grmovju je zaselestelo. Jež? Tudi njegovo tišino so zmotili koraki dolge kolone. Morda pa je ptic? Nihče se ni zmenil za te šume. Le ona se je dolgo ozirala v grmovje ob poti, kakor da bi pričakovala, da ji neznana žival sledi.

»Stroga tišina!«

Od neštevilnih šumov te noči je komaj razločila Matijev prenos ukaza. Spet se je mehanično ozrla in ponovila:

»Stroga tišina!«

Roza se je začudila. Večje tišine ni bilo mogoče zahtevati od nje. Kaj je Metoda bolna? Naj to sporoči komandantu? Ta je bil na čelu kolone in težko je bilo v tej temi priti do njega.

»Kje je luna?« je Metoda iskala na nebu svetlečo se kroglo, ki je včasih tako prijetno razsvetljevala skrivnostno temo.

Noč ni enaka noči. Bi se lahko spominjala vseh teh raznovrstnih noči? Predolgo živi, da bi se spomnila prav vseh. Morda samo nekaterih...

Noči, ko sta se mama in oče pozno vrnila domov... Osem let ji je bilo takrat... Gledala je skozi okno v poletno noč, najbolj pa na trotoar, po katerem bi morala priti zamudnika... Dolgočasno je bilo gledati na trotoar, zato je gledala v nebo in takrat je prvič utila, da je del te narave, tega vesoljstva...

Noči, ko se je vračala z maturantskega plesa domov... Mlad fant jo je spremljal in govoril kot poet...

Se lahko še kdaj vidi, Marjana, ji je rekel pred slovesom... Ona pa mu je dala poljub...

Noči, ko je trosila prve letake po okupiranem mestu... Bilo jo je strah, hkrati jo je prevzemal prijeten občutek, da opravlja drzno delo... Ko je raztrosila vse letake, so jo ustavili italijanski vojaki... Smehljali so se ji in ko so jo spustili, je zaslišala za seboj: »Che bella signorina!«

»Kako se bom spominjala današnjih noči?«

Kolona se je ustavila. Metoda se je začudeno ozrla in videla, da stoji na prostori čistini. Drevesa in grmovje so bili daleč...

Kolono je osvetlil močan žaromet, da so borci kar omahnili...

»Leži!« se je zaslišal komandantov glas.

Mitralski so zapeli kar v zboru... Tovariši so padli v travo in se pritajili... Zgalo je, da jim je pokošeno travo metalo v obraze. Kdo bi se znašel v tem peklu... Čudno! Nihče je še ni iztaknil.

»Umik nazaj! Po trebih!« je kričal Rok.

Metoda je prva vrnila strel. Ni se umaknila, ker ji je strel prebil nogo. Žaromet ni niti za minuto ugasnil. Kdo bi mogel zdaj dvigniti glavo in streljati?

Luka je spustil svoj prvi rafal v skrito sovražnikovo gnezdo. Tudi Ivček je takoj za njim zaropotal s svojo zbrojevko.

Preveč na kupu so bili.

»Razmaknite se!« je zakričal Rok.

Dež krogel je pospremil ta ukaz. Nekdo je zastokal.

»Ni bil to Brane?« je preblisnilo Metodo, ki je izstrelila že dva saržerja.

Ozrla se je naokoli in videla, da je popolnoma sama. Dvignila se je... ustrelila in še isti hip omahnila nazaj. S svojimi prsi je prestregla sovražnikov rafal. Tovariši so od daleč slišali njen jok. Ne od bolečine petih krogel, ki so se ji zadržle v telo. Jok zaradi njene nemoči maščevanja.

Nad njo se je sklonila Roza, ki je pridrsela izza naravne gomile.

»Kaj je, Metoda?«

»Pusti me in umakni se! Z menoj je konec!« je govorila Metoda v zadnjih vzdihljajih.

»Naj ti pomagam?« je jokala Roza.

»Ne moreš mi več pomagati. Vzemí puško in se vrni k našim...«

Roza je pobrala puško in njeno triglavko ter se med rafali in streli prebijala nazaj, kjer so že partizani krepko odgovarjali z orožjem.

Metoda pa je gledala v nebo in šepetala zvezdam:

»Noč ni enaka noči... Zdaj bo zame ena sama, dolga noč.«

Potem ni videla ne slišala ničesar več, tudi ne poskusov njenih tovarišev, da bi prišli do njenega mrtvega telesa, kaj šele občudujočih glasov sovražnika, ki se je zbral okoli nje:

»Che bella signorina!«

* Italijansko: Kako lepa gospodična.

Za dobro voljo

Dedovanje

— Prijatelj, nikar toliko ne pijte! Veste, da se to podeduje. Mislite vendar na svoje otroke!

— Vem, da se to podeduje, ampak, pogledjte, osem otrok imam, koliko pa vendar pride na vsakega?

Atomi za mir

Znanstvenik: »Končno se mi je posrečilo skonstruirati atomski štedilnik.«

General: »Sijajno, napravite jih en tisoč za naše vojaške kuhinje!«

Preveč se mu mudi

Sosed vpraša Franceljna, ki hiti po cesti in vleče s seboj kolo:

»Zakaj se pa ne pelješ?«

»Se mi tako mudi, da ne utegnem na kolo sesti!«

V trgovini

Šef proti vajencu, ki privleče zaboj iz skladišča:

»Kaj vlečeš ta zaboj sem! Prinesi iz skladišča tistega, ki leži tam že dve leti! Na njem piše HITRO POKVARLJIVO BLAGO.«

Srečka

— Kupite srečko! Glavni dobiček dva milijona šilingov.

— Ne potrebujem srečke, ne maram ničesar zadeti.

— O, prosim, saj imam tudi take, ki nič ne zadenejo.

Vse za zdravje

Jaki je umrl stric. Stric, ki mu je nekaj zapustil. Zato mora Jaka oskrbeti pogreb. Na pogrebem zavodu se zanima za pojgoje.

»Želite hrastovo ali kovinsko krsto?« vprašuje Jaka uslužbenec zavoda.

»Katera je boljša?« hoče vedeti Jaka v zavesti dediščine in k temu pripadajoče hvaležnosti.

»Dobre so ene in druge,« mu zagotavlja uslužbenec. »Le da so kovinske nekoliko dražje.«

»Potem pa raje kar hrastovo, ker je taka mnogo bolj zdrava!« odgovori zaskrbljeni Jaka.

Državne službe bodo javno razpisane

Dočim se prosta mesta v javni upravi v nekaterih deželah že od nekdanje javno razpišejo, je pri nas v Avstriji še vedno navada ali bolj rečeno razvada, da pri namestitvi v državni službi odloča predvsem protekcija, to je prijateljstvo s kakšnim merodajnim funkcionarjem ene ali druge stranke. Zaradi tega pri takih namestitvah tudi ni prvi pogoj strokovno znanje, marveč zadostuje, da prosilca nekdo priporoča in se navadno dogaja, da mnogo bolj upoštevajo njegovo politično pripadnost kot pa izobrazbo oziroma sposobnost za službo, za katero se poteguje.

V tem smislu sta vsa povojna leta v pretežni meri odločali o nastavitvah v javni službi obe vladni stranki, ki sta si s tem pridobili tudi lepo število pristašev. Vendar se socialisti že dalj časa prizadevajo za to, da bi odpravili ta nezdravi način in je tudi sedanjí zvezni prezident dr. Schärff že svoječasno kot član parlamenta vložil predlog, po katerem naj bi prosta mesta v javni upravi javno razpisali. Ker pa OVP o tem predlogu ni hotela razpravljati, je ostala stvar v predalu nerešena.

Zdaj pa izgleda, da se je tudi OVP dokopala do spoznanja, da je končno le treba razpravljati o tem važnem vprašanju. Iz poročila o sestanku koalicijskega odbora obeh vladnih strank je namreč razvidno, da je bila parlamentarnima kluba

SPO in OVP poverjena naloga, da začne ta pogajanja o predlogu, po katerem bi namestitve v javni službi v bodoče urejevali potem javnih razpisov. Socialistični tisk v tej zvezi poudarja, da gre pri tem za tozadevni svoječasni predlog dr. Schärffa.

Poleg tega so na tem sestanku sklenili, da bodo začeli pogajanja tudi o zakonu o carinah, o novem zakonu o kmetijstvu ter o zakonu o kartelih. V tem tednu je začel s svojim delom tudi parlament in je možno, da bodo v kratkem začeli razpravati tudi o zakonu o ljudskih glasovanjih.

Tudi letos avtobusni promet v Jugoslavijo

Predvsem lani se je avtobusni promet med Avstrijo in Jugoslavijo v zadovoljstvo mnogih turistov, ki radi potujejo na Jadran in v druge predele Jugoslavije in obratno iz Jugoslavije v Avstrijo, že prav lepo razvijal. Skupno je bilo dvanajst avtobusnih linij z izhodišči na Dunaju, v Grazu, Celovcu ali Beljaku. Predvideno je, da bodo tudi letos na podlagi izkušenj iz lanskega leta uvedli iste linije le z majhnimi spremembami.

Tozadevno so vodili pred nekaj dnevi razgovore v Zagrebu, ki so se jih z avstrijske strani udeležili zastopniki ministrstva za promet in elektrogospodarstvo (železnica, pošta in tujski promet), zastopniki

Nov rekord na Großglocknerju

Iz poročila, ki ga je objavila Grossglockner-Hochalpenstrasse AG., je razvidno, da je promet na tej visokoalpski cesti v letu 1957 dosegel nov rekord. Z 837.437 ljudmi, ki so potovali v 172.469 osebnih avtomobilih, 8322 avtobusih, na 37.697 motornih kolesih in 2085 kolesih, je promet na tej cesti presegel vse dosedanje rekorde.

Delež Avstrijcev pri skupnem prometu na tej cesti znaša za preteklo leto 27 odstotkov, gostov iz Nemčije 53 odstotkov in delež gostov iz ostalih dežel 20 odstotkov. Od otvoritve visokoalpske ceste čez Grossglockner pa do konca preteklega leta je potovalo tu skupno 6.072.466 ljudi, in sicer v 1.010.781 osebnih avtomobilih, 95.113 avtobusih, na 342.926 motornih kolesih in 54.322 kolesih.

Tudi z ozirom na čas, koliko dni v letu je bila cesta odprta za promet je prineslo leto 1957 rekord. Saj je bila cesta odprta že od 4. maja in ostala odprta, razen 8 dni v novembru in decembru, ko je bila zaprta zaradi snežnih zametov, do konca leta. Skupno je bila za promet odprta lani 234 dni, torej skoraj osem mesecev. Prej najdaljša doba možnosti uporabe visokoalpske ceste čez Grossglockner je znašala 225 dni leta 1955.

Še vedno tvori izstrelitev prvih dveh sovjetskih umetnih satelitov v mnogih primerih snov za razgovore, debate in uganjanja. Prav tako se še ni poglobilo razočaranje o neuspešni izstrelitvi satelita pri ministrstvu za trgovino in finance, kakor tudi zastopniki zvezne zbornice obrtnega gospodarstva. Razgovarjali so o vseh vprašanjih, ki jih je treba v zvezi z obojestranskim avtobusnim prometom rešiti, predvsem vprašanja obračunavanja, obdavčenja, o povečanju prometa, o olajšavi obmejnih formalnosti, o čemer se je Jugoslavija že pozitivno izrazila ipd.

Z izgradnjo cest ob dalmatinski obali je računati, da se bo povečal predvsem avtobusni promet v dalmatinska mesta in na otoke. Računajo namreč, da bo že letos mogoč avtobusni promet do Zadra, prihodnje leto pa celo do Dubrovnika.

Tretji umetni satelit pripravljen za izstrelitev

Velikosti v Združenih državah Amerike. Medtem pa pripravljajo sovjetski znanstveniki že izstrelitev tretjega umetnega satelita »Sputnika III«, ki ga bodo predvidoma poslali v vesolje že konec januarja. Tretji satelit bo z razliko od prejšnjih dveh znatno težji. Njegovo življenje, to je doba kroženja okoli Zemlje, bo znatno krajše, ker bo letel po vesolju, oddaljen le 500 do 800 kilometrov od Zemlje. Ta nizko leteč satelit se bo vrtel okoli Zemlje le kratek čas in bo kmalu zašel v gostejše plasti atmosfere, kjer bo zaradi trenja z zrakom zgorel.

Ni pa tokrat važno za sovjetske znanstvenike, da bi satelit dolgo krožil okrog Zemlje, marveč je važno, da bo lahko nesel tretji satelit s seboj precej koristnega tovora, se pravi precej različnih instrumentov, potrebnih za raziskovanje gornjih slojev zemeljske atmosfere. Za omogočenje medplanetarnih poletov je namreč nujno potrebno predhodno poznanje razmer v višjih sferah — kozmično izsevanje in druge vplive sonca in vesolja — kar bi šele omogočilo, da se lahko spusti tudi človek z raketami v vesoljni prostor ali mogoče tudi na druge planete. Zaželeno podatke pa pošiljajo na Zemljo prav umetni sateliti, ki tvorijo prvo stopnjo prodora v vesolje. »Sputnik III« bo opremljen tako, da bodo izkoristili vse dosedanje izkušnje, ki sta jih sovjetskimi znanstvenikom posredovala prva dva sateliti.

Po vsej Evropi stanovanjska stiska

Predsednik stanovanjskega odbora OZN, prof. Gorynski iz Varšave, je dejal, da primanjkuje zdaj v evropskih deželah okoli 40 milijonov stanovanj. Rekel je, da vlade na različne načine blažijo stanovanjsko stisko, pri stanovanjskem uradu OZN pa računajo, da bodo to stisko premagali v Evropi šele v 12 do 20 letih.

Čeprav je Zahodna Nemčija izgubila vojno, je po teh podatkih na najboljši poti, da bo najkasneje v šestih letih urenila stanovanjsko vprašanje. Glede graditve stanovanj je bila Zahodna Nemčija v zadnjih letih na prvem mestu, v minulemu letu pa je morala vodstvo prepustiti Veliki Britaniji.

Poročilo omenjenega urada kaže, da so v povojnih letih zgradili največ stanovanj v Sovjetski zvezi, in sicer okoli 1.613.000. Pri tem je treba upoštevati, da spada v Evropo le manjši del Sovjetske zveze in da se poročilo nanaša le na evropski del te velike države. Po številu dograditve novih stanovanj po vojni sledi Sovjetski zvezi Zahodna Nemčija, ki je v teh letih dogradila 560.000 novih stanovanj, Anglija 307.000, Francija 237.000, Italija 230.000 novih stanovanj itd.

Prvi letošnji plemenski sejem v Lienzu

Živinorejska zveza za pincgavsko pasmo priredi v petek, 31. januarja 1958 s pričetkom ob 9.30 uri svoj prvi letošnji plemenski sejem za krave in telice. Na sejmu bo okoli 40 krav in brejih telic, vse iz hlevov, ki so pregledani in čisti tbc in bac. Bang.

RADIO PROGRAM

RADIO CELOVEC

Poročila dnevno: I. program. — 5.45, 6.45, 7.45, 12.30, 17.00, 20.00, 22.00.
II. program. — 6.00, 7.00, 13.00, 17.00, 19.00, 22.00.

Vsakodnevne oddaje: I. program. — 5.35 Jutranja godba — 6.00 Oddaja za kmete — 6.10 Pestrí zvoki — 7.00 Pisan spored za jutranjo uro — 10.10 Gospodinski magacin — 11.00 Dobro razpoloženi ob enajstih — 11.45 Oddaja za podeželje — 12.03 Pestro mešano — 13.00 Opoldanski koncert — 14.45 Prav za vas — 18.00 Sami šlagerji — 19.30 Odmev časa.

II. program. — 5.35 Dobro jutro! — 6.05 Z godbo v dan — 7.15 Mali koledar — 8.10 Radijski pisemski nabiralnik — 12.03 Automobilisti med potjo — 14.30 Mednarodna univerza.

Sobota, 18. januar:

I. program: 8.45 Širni pisani svet — 9.00 Od pesmi do pesmi, od srca do srca (slov.) — 14.35 Pozdrav nate — 16.00 O znanosti — 16.20 Mladinski koncert — 18.00 Iz parlamenta — 18.15 Za delopust (slov.) — 20.30 Pisan večer.

II. program: 9.10 Zaupne melodije — 11.00 Danes smo tako veseli — 14.40 Tehnični pregled — 15.00 Za mladino — 18.00 Strausove melodije — 21.00 Za ples.

Nedelja, 19. januar:

I. program: 6.10 Vesele melodije — 7.30 S pesmijo pozdravljamo in voščimo (slov.) — 9.00 Nedeljski venček melodij — 11.30 Veselo petje — veselo igranje — 13.00 Operni koncert — 14.30 Pozdrav nate — 17.05 Plesna godba — 19.00 Športna poročila — 20.10 „Lov na lisico“, kriminalna igra.

II. program: 7.05 S prijateljem in korajžo — 8.15 Kaj je novega — 14.30 Poslušaj pa boš znal — 15.15 Operetni zvoki — 18.30 Nazaj v šolsko klop — 20.00 Majhne stvari lahko razveselijo.

Ponedeljek, 20. januar:

I. program: 8.45 Iz domovine — 14.00 Poročila, objave. Za ženo in družino (slov.) — 18.20 Za vas? — za vse — 18.35 Mladina in film — 18.40 Klarinet in trompeta (slov.) — 20.15 V slučaju slučaju — 20.45 Ropot — moderna nadloga.

II. program: 9.00 Naša radijska družina — 13.30 Za prijatelje oper — 17.15 Znanje za vse — 19.30 Orkestralni koncert.

Torek, 21. januar:

I. program: 8.45 Zdravniki in civilisti — 14.00 Poročila, objave. Zdravniški vedež — pojavi modernega socialnega gospodarstva (slov.) — 16.00 Veselo in razpoloženo — 18.30 Radijska prijateljica — 18.40 En mesec deželne politike — 19.15 Lepe žene iz 1001 noči — 20.15 „Dalibor“, opera.

II. program: 9.00 Teden pri Združenih narodih — 14.45 Avstrijska lirika — 15.30 Iz filmov — 16.00 Za žene — 20.00 Ritem današnjega časa.

Sreda, 22. januar:

I. program: 8.45 Iz ženskega sveta — 14.00 Poročila, objave. Kar želite, zaigramo (slov.) — 17.10 Glasba, ki se nam dopade — 20.15 Lepe melodije — 21.05 Zmedena storija.

II. program: 9.10 Operetni zvoki — 17.15 Raziskovalna dela visokih šol — 19.30 „Angel z igre na strune“, komedija.

Četrtek, 23. januar:

I. program: 8.45 Avstrijci v inozemstvu — 14.00 Poročila, objave. 80-letnica rojstva Otona Župančiča (slov.) — 16.00 Če veselo pesem zadoni — 18.30 Oddaja za mladino — 19.00 Prilcesinja dneva — 20.15 Dva sosed ob plotu — 21.00 Zveneča alpska dežela.

II. program: 9.00 Beethoven in ljubzenska dvojica — 16.00 Oddaja za žene — 16.30 Zaljubljene gosli — 19.30 Glasba od blizu in daleč — 21.00 Operni koncert.

Petek, 24. januar:

I. program: 8.45 Zima je prišla — 14.00 Poročila, objave. Otroci, poslušajte! — Samospevi (slov.) — 18.10 Prosti čas je dragocen — 19.05 Zgrabi srečo — 20.15 „Pusti, naj poteka čas“, slušna igra.

II. program: 9.00 Zabavni koncert — 16.30 Balkanske melodije — 17.15 Znanje za vse — 19.45 Za prijatelje gora — 20.30 Ti-soč taktov plesne godbe.

RADIO LJUBLJANA

Poročila dnevno: 5.05, 6.00, 7.00, 13.00, 15.00, 17.00, 22.00.

V ponedeljek, sredo in petek od 8.00 do 11.00 ure oddaja na valu 202,1 m in 98.9 mHz.

Sobota, 18. januar:

5.00 Pisan glasbeni spored — 8.05 Lepe melodije — znani napevi — 8.35 Zdaj pa po domače — 12.00 Operni koncert — 12.30 Kmečka univerza — 13.15 Za prijetno popoldne — 14.20 Zanimivosti — 14.35 Voščila — 15.40 S knjižnega trga — 16.00 Glasbene uganke — 17.30 Izbrali smo za vas — 18.00 Okno v svet — 18.45 Jezikovni pogovori — 20.00 Veseli večer — 21.00 Radi bi vam ustregli.

Nedelja, 19. januar:

6.00 Jutranji pozdrav v domačem tonu — 7.35 Veseli ritem — 8.45 Melodije s tekočega traku — 10.30 Kar radi poslušate — 12.00 Na vrtiljaku zabavnih melodij — 13.30 Za našo vas — 14.00 Voščila — 16.30 Glasbeni mozaik — 17.30 Dickens: Oliver Twist; radijska igra — 20.00 Nedeljska srečanja na valu 327,1 — 21.20 Dimitrescu: Prva simfonija.

Ponedeljek, 20. januar:

5.00 Pisan glasbeni spored — 6.40 Naš jedilnik — 9.20 Ameriške in kanadske pesmi

Tonlichtspiele Schüssler, Völkermarkt
Sonntag, den 19. Jänner 1958, 10.30 Uhr
Aufführung des SEMPERIT - Dokumentar - FILMS
DEN MENSCHEN DIENEN
Dieser FARB-TONFILM lässt Sie einen der wichtigsten Rohstoffe der Welt - KAUTSCHUK - in all seinen Phasen erleben, von der Gewinnung bis zur vielfältigen Verarbeitung u. Anwendung
EINTRITT FREI!

Sprejem v oskrbo in preskrbo
deklico od enega leta starosti. Naslov pri: Uprava Slovenski vestnik, Celovec, Gasometergasse 10.

Iščemo hišno pomočnico, na deželo, staro 30 do 40 let. Pomudbe pod »poštena« na upravo lista.